

1 sreda, 20.05.2009.

2 [Otvorena sednica]

3 [Optuženik je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 9.04h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim. Međunarodni
6 krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sestati.

7 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dobro jutro. Pomeno bih da,
8 budući da sutra moram da se bavim nečim drugim, bilo je nužno da sutra
9 zasedamo pre podne u 9.00h, a ne poslepodne i mislim da ćemo zasedati u
10 ovoj sudnici sutra u 9.00h ujutro. Nadam se da ćete svi uživati u
11 državnom prazniku koji je sutra.

12 [Svedok pristupa svedočenju]

13 SVEDOK: TAHIR KELMENDI [nastavak]

14 [Svedok odgovara putem prevodioca]

15 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala, dobro jutro i vama.

17 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Mogu li da Vas podsetim da
18 izjava koju ste dali da ćete govoriti istinu na početku Vašeg svedočenja
19 još uvijek važi u toku Vašeg današnjeg svedočenja.

20 A sada će gospodin Đorđević nastaviti svoje ispitivanje.

21 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala, časni Sude.

22 Unakrsno ispituje g. Đorđević: [nastavak]

23 P: Gospodine Kelmendi, nastavićemo sa ispitivanjem tamo gde smo
24 juče stali.

25 O: Hvala. Dobro jutro i Vama, gospodine.

26 P: Gospodine Kelmendi, ja neću sada tražiti da se ponovo vrati
27 dokazni predlog P00772. Svi se sećamo one slike od juče i razgovora oko
28 gospodina Šalipura, zvanog Munja.

29

30

1 Stali smo kod toga da ste bili svedok da je, Vi ste rekli, pretukao -
2 pre rata još - jednog Albanca samo zato što je Albanac i da je čovek bio
3 nedužan. Ja sam Vas pitao juče da li se sećate imena tog Albanca koji je
4 bio nedužan i koji je bio pretučen i kada se to otprilike desilo i da li
5 znate povodom čega, obzirom da ste rekli da je pretučen nedužan čovek.
6 Samo to sam hteo da Vas pitam, ništa drugo.

7 O: Da. Ako želite da znate ime, on je bio Tuf Tafilaj iz Katundi
8 i Rija. To je bilo otprilike dve godine pre rata.

9 P: Kažete da ste prisustvovali tom premlaćivanju od strane
10 Šalipura. Da li znate povodom čega se desilo? U koje vreme?

11 O: Samo zato što je pogledao i zato što je bio Albanac, a ovome
12 je to smetalo, što je on bio Albanac.

13 P: Odakle Vam je poznat taj događaj? Da li ste ga neposredno
14 gledali ili iz priče gospodina Tafilaja?

15 O: Video sam to svojim očima.

16 P: Da li ste posle toga ukazali pomoć gospodinu Tafilaju i
17 razgovarali sa njim, neposredno posle?

18 O: Bilo je nemoguće pomoći nekome pre rata i za vreme rata, jer
19 znate kakva su prava Albanci u to vreme imali. Nisu imali nikakva prava.

20 P: Kažite mi, obzirom da ste neposredni očevidac bili, da li ste
21 ovaj događaj prijavili policiji?

22 O: Nisam mogao da prijavim to policiji, jer ja lično nikom nisam
23 mogao da pomognem.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam. Kažite mi, da li je gospodin Tafilaj kasnije
2 odgovarao zbog nečega? I da li je on danas među živima?

3 O: Tafilaj je živ. On je mehaničar u Peji /Peći/, on radi kao
4 automehaničar u fabrici "Opel", odnosno u prodavnici automobila.

5 P: Hvala. Gospodine Kelmendi, kažite mi - obzirom da ste juče
6 kada sam Vas pitao o visokim zidovima oko kuća, da su oni postojali dok
7 je bilo komunizma - kad je prestao komunizam na Kosovu? Kažete da ste
8 svi uklonili te zidove i da ste pre toga vratili partijske knjižice. Da
9 li ste Vi lično bili član Komunističke partije Jugoslavije?

10 O: Ne, nisam bio član te stranke, jer je to bila lažna partija.

11 P: Ovo sam Vas pitao zato što ste rekli: "Kada smo vratili
12 partijske knjižice," pa sam zato mislio da ste i Vi vratili. Kažite mi,
13 zašto su Albanci imali kuće sa visokim zidovima dok je bilo komunizma?
14 Pošto za tu činjenicu vezujete postojanje visokih zidova oko imanja
15 Albanaca, pogotovo u seoskom području.

16 O: Zato što nismo imali nikakvu zaštitu u odnosu na srpsku
17 policiju. Sve vreme smo bili u opasnosti i zato smo zidali zidove, kako
18 bismo mogli da uživamo u sopstvenim životima.

19 P: Gospodine Kelmendi, ja sam video da ste boravili jako dugo u
20 inostranstvu, da niste bili na Kosovu, nekih trinaest godina, po Vašoj
21 izjavi koju ste dali ovom Tužilaštvu ovoga Suda. Ali ipak želim da Vas
22 pitam, da li ćete se složiti sa mnom da je u policiji, koju Vi nazivate
23 srpskom, bilo Albanaca?

24 O: To je istina. Bilo je policajaca, međutim, albanski policajci
25 bili su sluge srpskoj policiji i to je sve. Nisu imali nikakvih prava.

26

27

28

29

30

1 P: Da li, obzirom da ste se vratili 1988. godine - kažete, kad je
2 situacija postala teža na Kosovu, tako idu Vaše reči u izjavi koju ste
3 dali Tužilaštvu ovog Tribunala - kad ste se vratili, da li ste ikada
4 posle toga imali saznanja da je srpska policija formirala odrede
5 policajaca koji su bili meštani toga sela, u svakom posebnom selu,
6 neposredno pre ovog ratnog sukoba? Da li imate saznanja o tome? Lično
7 Vi?

8 O: Da li biste mogli, molim Vas, da ponovite pitanje? Nisam
9 razumeo.

10 P: Neposredno pred rat, da li su bili formirani posebni odredi u
11 kojima je postojao policajac albanske nacionalnosti zadužen za albanska
12 sela i da je on radio isključivo u tim albanskim selima, da li imate
13 saznanja o tome? Da nije bio Srbin, nego Albanac, policajac?

14 O: To je vrlo zbrkano pitanje. Ne znam kako da odgovorim na to.

15 P: Da pokušam da uprostim pitanje: Da li je u Vašem selu Čuška
16 bilo policajaca albanske nacionalnosti koji su bili zaduženi da vode
17 računa o redu i miru u selu Čuška?

18 O: Ne.

19 P: Dobro. Kažite mi, da li znate ko je Karakushi? Pitam Vas za
20 period 1989. godine, kažete 1988. ste se vratili.

21 O: Ne poznajem to lice.

22 P: Ne verujem da ga poznajete, ali pretpostavljam da ćete se
23 složiti sa mnom da je gospodin Karakushi, inače Albanac, bio ministar
24 policije 1989. godine. Nemoguće da to ne znate ako ste se vratili 1988.

25 O: Nisam hteo da imam ništa sa ljudima koji su saradivali sa
26 Srbima, zato što su oni upropastili moj život.

27

28

29

30

1 P: Ja ne tvrdim da ste saradivali, samo sam pitao da li znate da
2 je Karakushi bio ministar policije 1989. To sam Vas pitao, da li znate
3 ili ne znate?

4 O: Ne, ne znam, nisam to znao.

5 P: Hvala Vam. Gospodine Kelmendi, da li nam možete reći kada ste
6 Vi saznali za postojanje takozvane Oslobodilačke vojske Kosova, OVK,
7 UČK?

8 O: Budući da sam kosovski Albanac, kada su se stvari pogoršale
9 nas su napali u našim sopstvenim kućama i ja sam čuo za OVK, ceo svet je
10 čuo za njih, pošto smo bili napadnuti, naši ljudi su ubijani, naša deca
11 su ubijana i spaljivana. Kako možete da napadnete nekoga u njegovoj
12 sopstvenoj kući gde je živeo generacijama i tokom nekoliko vekova?

13 P: Ja razumem, gospodine Kelmendi, Vašu ogorčenost, ali pokušajte
14 da shvatite šta Vas pitam. Ja Vas pitam: Kada ste Vi saznali da postoji
15 OVK?

16 O: Kada je počeo rat i kada je i ceo svet saznao za njih.

17 P: Da li ste znali za postojanje OVK pre rata? Za formiranje
18 takvih jedinica?

19 O: Ne.

20 P: Kažite mi, na koji način ste Vi saznali da je formirana OVK i
21 da postoji kao takva snaga? Od koga? Lično Vi?

22 O: Kada je počeo rat i kada su civili stradali video sam vojnike
23 OVK, ali nisam imao nikakvog kontakta sa njima.

24 P: Gospodine Kelmendi, kažite mi, da li je u Vašem selu ili u
25 njegovoj neposrednoj blizini bilo delovanja Oslobodilačke vojske Kosova?

26

27

28

29

30

1 O: Ne.

2 P: Gospodine Kelmendi, kažite mi, da li je u Vašem selu, ili u
3 susednim selima, bilo pripadnika, članova OVK, da Vi to znate?

4 O: Samo Agim Ceku, koji je bio zapovednik, nije bilo drugih za
5 koje bih ja znao.

6 P: Hvala Vam. Moje sledeće pitanje: Koliko se od Vašeg sela,
7 Čuška, nalazi selo Lođa?

8 O: Oyshku /Čuška/ i Lodju /Lođa/ razdvaja Bistrica, Bistrica teče
9 između njih, to je otprilike tri ili četiri kilometra vazdušnom linijom.

10 P: Da li postoji i optička vidljivost između ta dva sela?

11 O: Ne, zato što je Bistrica u sredini.

12 P: Jesam ja shvatio da je Bistrica reka ili planina?

13 O: To je reka, ali su brda sa obe strane.

14 P: Hvala. Kažite mi, obzorom na blizinu ovoga sela, da li imate
15 saznanja da su još 1998. godine u tom selu bili pripadnici OVK i da su
16 vođene velike bitke u selu Lođa između strana srpskih snaga i OVK?
17 Pogotovu, evo da Vam kažem, u julu mesecu i avgustu mesecu 1998. godine.
18 Da li imate saznanja o tome?

19 O: Samo znam za jedan slučaj. Vodila se dvočasovna borba koju smo
20 mogli da čujemo, ali ne znam da li je tamo bilo pripadnika OVK ili ne.
21 Borili su se dva sata, mogli smo da čujemo borbu, ali možda je OVK
22 napustila front posle toga, odnosno povukla se.

23 P: Kažite mi, rekli ste juče da je Peć od centra sela udaljena
24 svega tri kilometra, rekli ste i to da je Čuška predgrađe, zapravo,
25 Peći. Želim da Vas pitam da li imate saznanja da su u Peći ubijani
26 srpski policajci, vojnici i civili? Konkretno, evo da Vas pitam, 1999.
27 godine?
28
29
30

1 O: Nije tačno da su ubijani srpski civili. Ne znam za vojnike,
2 ali znam da je Šalipur ubijen zato što je on bio lice koje je ubijalo
3 Albance, on je želeo da Albanci budu istrebljeni.

4 P: Da li znate kada je Šalipur ubijen?

5 O: Ne mogu da se setim datuma.

6 P: Gospodine Kelmendi, kažite mi, koliko dobro poznajete grad
7 Peć?

8 O: Sto posto, pošto sam tamo i rođen i odrastao i imam 55 godina.

9 P: Gospodine Kelmendi, kažite mi, da li znate gde se nalazi kafe
10 "Slavica"?

11 O: Kafe "Slavica" je u Vitomirici.

12 P: Znate gde?

13 O: Da.

14 P: Da li znate da u tom kafeu su 5. marta 1999. godine teško
15 ranjeni policajci - ili, da Vam kažem, ne moram ni imena da Vam kažem,
16 ne verujem da ih se sećate - ali tri policajca da su ranjena u tom
17 kafiću, iz automatskog oružja? Mart mesec, početak marta 1999.

18 O: To uopšte nije tačno.

19 P: Šta je tačno?

20 O: Ne znam, ali bilo je nemoguće da policajci budu ranjeni, da ih
21 rane i povrede Albanci. To je ono što znam.

22 P: Hvala Vam. Da li Vam je poznato da su pored srpskih snaga
23 bezbednosti i civila, pripadnici OVK napadali i ubijali i mučili i
24 albanske civile? Da li znate to?

25

26

27

28

29

30

1 O: To uopšte nije tačno.

2 P: 9. marta 1990. godine, naoružani pripadnici OVK upali su u
3 kuću porodice Gashi u Peći i silovali Evu Gashi, da li to znate? Da li
4 ćete složiti sa mnom da se to desilo?

5 O: To je nešto što je sramotno čak i pomenuti.

6 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Behar.

7 G. BEHAR: [simultani prevod] Izvinjavam se zbog toga što upadam,
8 časni Sude, ali vidim da u ovoj liniji ispitivanja imamo ponovljena
9 pitanja u vezi sa stvarima koje očigledno prevazilaze obim znanja ovoga
10 svedoka, i ja postavljam pitanje da li je relevantno ili prikladno da se
11 dalje nastavljaju pitanja u vezi sa nečim što njemu prosto nije poznato.

12 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Jasna nam je težina ovoga što
13 govorite, gospodine Behar, ali mislim da je u tehničkom pogledu ono što
14 gospodin Đorđević sada radi jeste da ispituje obim znanja ovog svedoka u
15 odnosu na događaje koji su deo njegovog svedočenja uopšte i njegovo
16 svedočenje jeste da on osporava da zna bilo šta o tome. Tako da Vas
17 molim, gospodine Đorđeviću, da nastavite dalje.

18 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala, časni Sude.

19 P: Gospodine Kelmendi, 2. januar 1999. godine, selo Kokaj, da li
20 znate gde je?

21 O: Nema sela Kokaj u zoni Dukagjin.

22 P: Da li ste čuli da je ovog datuma, koga sam pomenuo, OVK iz
23 automatskog oružja ubio Vetona Kelmendija? Da li znate o tome, to je Vaš
24 prezimenjak?

25 O: To mi nije poznato.

26 P: Hvala Vam. Gospodine Kelmendi, da li možete da nam kažete da
27 li ste videli pripadnike OVK za vreme rata i, ako jeste, da li su nosili
28 uniforme?

29

30

1 O: Ja osobno njih nisam vidio, i nisam bio pripadnik OVK. Želio
2 bih da sam bio pripadnik OVK, ali nisam imao mogućnost da postanem
3 pripadnik, nikad ih nisam vidio i nisam imao nikakvog kontakta sa njima.

4 P: Gospodine Gashi - gospodine Kelmendi, izvinite, molim Vas, na
5 grešci - Vi ste juče, odgovarajući na pitanje moga uvaženog kolege
6 Behara, a bogami i u Vašoj izjavi koju ste dali 22.05.2008. godine,
7 rekli da ste, gledajući iz onoga kanala što ste nam opisali juče gde ste
8 bili sakriveni, videći šta se dešava, telefonom pokušali da pozovete OVK
9 u pomoć. Vi lično ste to rekli. Sada nam kažete da nikad niste videli
10 nikoga iz OVK, da nikog ne znate iz OVK i da ne znate ni kako su
11 izgledali, ali ste čuli za njih. Koga ste Vi to zapravo zvali, ako nikad
12 niste videli nikoga iz OVK, ako nikada niste čuli za pokušaj
13 /nerazgovetno/. Vi ste, kažete, telefonom zvali, ali nije bilo mreže,
14 eto i to da Vam kažem, i u te detalje idete. Otkud sad ne znate nikog?
15 'Ajte mi objasnite tu razliku, to bih voleo da čujem.

16 O: Tražio sam po cijelom selu Oyshk kako bih pronašao nekoga ko
17 ima veze sa OVK. Znam da se nakon masakra 1.240 stanovnika našlo u istoj
18 situaciji. Pokušao sam stupiti u kontakt sa OVK, ali nisam uspio.

19 P: Da li znate ko je Agim Ceku, Gospodine Kelmendi?

20 O: Jedan viši vojni oficir, njegov sin Ceku.

21 P: Mislim da nisam dobio dobar prevod, sad ću pogledati. Ja bih
22 Vas molio da ponovo odgovorite da li znate ko je Agim Ceku, pošto vidim
23 da u prevodu nije rečeno ono što ste Vi rekli.

24
25
26
27
28
29
30

1 O: Oficir.

2 P: Opet u prevodu nema da je on sin Hasana Cekua. Ja ne znam
3 zašto je to tako, pa bih molio Sud da interveniše kod prevodioca da
4 prevodi sve što čuje, evo sad sam obratio pažnju na zapisnik, a pošto
5 delimično razumem albanski jezik, ja bih molio prevodioca za albanski
6 jezik da prevodi onako kako svedok govori.

7 PREVODILAC: Svjedok odgovara na pitanja na srpskom i ne čeka
8 završetak albanskog prijevoda, pa se i njegov odgovor na engleskom i
9 srpsko-hrvatskom ne čuje.

10 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Upravo sam i ja htio reći da Vi
11 sa svjedokom dosta brzo govorite i on brzo odgovara, i onda kada jedna
12 osoba još govori ne može se čuti prijevod onoga što govori druga osoba.
13 Ako malo usporite, naći ćete u transkriptu ono što želite.

14 G. ĐORĐEVIĆ: Vaša visosti, očigledno je nemoguće postići želju za
15 efikasnošću i vremenom da se uštedi i doći do svih podataka koji
16 interesuju Odbranu. Ja ću sada pokušati ponovo.

17 P: Gospodine Kelmendi, hoćete biti ljubazni da nam kažete ko je
18 Agim Ceku, da ponovite još jednom, jer to očigledno prevodilac nije čuo,
19 šta ste Vi rekli.

20 O: Agim Ceku je sin Hasana Cekua, jednog višeg oficira u vojsci.

21 P: Hvala Vam. Hasan Ceku je ubijen. Da li ćete se složiti sa
22 mnom?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da. Da.

2 P: Agim Ceku je bio visoki oficir OVK i komandant. Da li ćete se
3 složiti sa mnom da je to tako?

4 O: Da.

5 P: Gospodine Kelmendi, obzirom na Vaše svjedočenje od juče i
6 obzirom na ono što imamo u Vašoj izjavi, Vi ste decidirano rekli da ste
7 pokušali da dobijete telefonom nekoga iz OVK. Tako ste odgovorili i na
8 pitanje kolege tužioca, a tako ste dali i izjavu istražitelju 22. maja
9 2008. godine. Pitam Vas - ja razumem zašto ste zvali - ali pitam Vas
10 koga ste zvali?

11 O: Nisam imao prilike da bilo koga pozovem, zato jer nije bilo
12 veze. Nisam ni sa kime uspio stupiti u kontakt. Ja sam htio da netko ide
13 sa civilnim stanovništvom, zato jer sam strahovao za njihovu sudbinu.

14 P: I to smo razumeli, gospodine Kelmendi, da nikog niste dobili
15 jer mreža nije radila. Opet Vas pitam, koga ste to zvali? Koga ste tu
16 imali nameru da zovete?

17 O: Nisam mislio ni na koga posebno, htio sam samo pronaći nekoga,
18 bilo koga, zato jer sam htio pomoći civilnom stanovništvu.

19 P: Ponovo kažem da Vas potpuno razumem, ali Vas ponovo pitam,
20 preko koga ste to želeli da dođete do OVK, čiji broj ste okretali i
21 niste ga dobili? To su Vaše reči, zato Vas pitam, ne bih Vas pitao.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Htio sam pronaći nekoga da stupim u kontakt, ali nisam mogao,
2 jer nisam imao nijedno ime ili prezime na umu. No, pokušao sam, bez
3 obzira na to, pronaći nekoga u OVK, ali nisam jednostavno mislio ni na
4 kakvu konkretnu osobu.

5 P: Nekog ste zvali. Ko je taj ko zna za kontakte sa OVK ko je
6 Vama trebao da pomogne, koga ste zvali? To ste rekli, zato moramo to da
7 raščistimo. Odgovarate mi na pitanja odgovorima koje svi znamo, a ja Vas
8 samo pitam koga ste zvali tada, pokušavajući da dođete u kontakt sa OVK?

9 O: Čak i u mojoj izjavi koju sam ranije dao, a i danas opet
10 ponavljam, da nisam nikoga zvao jer nisam imao prilike, nije bilo veze,
11 ni sa kime u OVK nisam imao vezu.

12 P: U redu, neka ostane tako, ali onda neću razumeti šta ste to
13 hteli da kažete kada ste to rekli u Vašoj izjavi. Rekli ste da ste celi
14 dan pokušavali da nađete nekoga iz OVK po selu. To podrazumeva da ste se
15 kretali za vreme tog događaja od 14. maja 1999. godine po selu, tražeći
16 nekoga iz OVK ko će da pomogne i zaštititi civile. E sad, recite mi gde su
17 ti policajci bili kad ste Vi mogli da se krećete tako slobodno i tražite
18 nekoga da zaštititi civile iz OVK? To ste malopre rekli, pa da Vas i to
19 pitam.

20 O: Nakon masakra u Oyshki, oni su otišli u Pavlan /Pavljan/ i
21 učinili tamo istu stvar, sve od Pavlana do Zahaqa /Zahać/, ista grupa,
22 njih otprilike osamdeset je ubijeno, a njihova su tijela spaljena.

23 P: Kažite mi da li - da se vratimo na ove događaje iz Peći - da
24 li znate da je u jednom kafiću u Peći ubijeno sedam mladića srpske
25 nacionalnosti iz automatskog oružja, u toku jedne večeri?

26
27
28
29
30

1 Da li znate to? Civila.

2 O: Kada se to dogodilo?

3 P: To se dogodilo, ne znam tačno da li 1998. ili 1999., ali znam
4 da se dogodilo. Da li ćete se složiti sa mnom da je to tako? Bilo bi
5 čudno da o tome nemate saznanja, obzirom da živite faktički u Peći.

6 O: To uopće nije istina. Nemoguće je da Albanci ubiju srpske
7 civile; znate, Albanci imaju veliko srce i oni žele štititi Srbe kao
8 svoju braću.

9 P: Hvala Vam. Znači, saznanja o tom događaju nemate.

10 O: To što ste rekli nije istina.

11 P: Gospodine Kelmendi, u paragrafu 8 Vaše izjave od 22. maja
12 2008. kažete da ste videli kako policija i vojska opkoljavaju Vaše selo.
13 Kažite mi, kako ste Vi videli to opkoljavanje i, nakon dolaska preko
14 polja iz pravca Peći, tako ste rekli, u kom pravcu su se vojska ili
15 policija ili i vojska i policija raspoređivali oko Vašeg sela? Pošto ste
16 direktni očevidac toga događaja, pa Vas to pitam. Da li je vojska išla
17 na jedno mesto, policija na drugo, ili su bili pomešani, ili...? Dajte nam
18 to pojasnite u detalje.

19 O: Da. Naveče 14. maja 1999. izveo sam stoku u 4.00h ujutro. To
20 sam trebao napraviti rano ujutro prije danjeg svijetla, zato jer tokom
21 dana situacija nije bila sigurna, bilo je dosta opasno.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Tako sam stoku odveo na livadu. Negdje oko šest sati, vidio sam
2 policiju i vojsku kako u formacijama opkoljavaju selo. Počeli su kod Met
3 Shale, ubili su ga, a onda su ubili Alija Berishu.

4 P: Da li ste tada mogli jasno da razlikujete da je bilo i vojske
5 i policije ili samo vojske ili samo policije i, ako jeste, kako ste ih
6 razlikovali i po čemu?

7 O: Vidio sam odjeću, znao sam da je bilo više policijskih snaga
8 nego vojnih snaga.

9 P: Dakle, oni nisu bili svi isto obučeni?

10 O: /prevod engleskog transkripta: "Ne, nisu."/

11 P: Da li možete da nam opišete kakve ste Vi to uniforme videli?
12 Da li možete da nam opišete kakve su uniforme nosili?

13 O: Policija je nosila plave maskirne uniforme, a vojska zelene
14 maskirne uniforme.

15 P: A da li su imali bilo kakve oznake na tim uniformama? Da li
16 ste to primetili?

17 O: Policija koja je patrolirala, koja je ušla u selo, je ličila
18 na ninđe koje vidite u filmovima, lica su im bila obojena i nije se
19 moglo reći tko je tko, mogle su im se vidjeti samo zjenice u očima.

20 P: Vi u paragrafu 11 Vaše izjave opisujete ovih 80 lica,
21 otprilike - kako Vi to kažete - i kažete bili su u maskirnim bojama, u
22 majicama i pantalonama, uglavnom zelene i plave boje.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Kada to kažete, da li su svi oni bili maskirani, kako Vi kažete, i lica
2 su im bila maskirana, da li su izgledali uredno kao vojska ili su imali
3 možda duge kose, neke marame ili su različito izgledali? Eto tri pitanja
4 u jednom, pa ako ne možete da odgovorite ja ću jedno po jedno krenuti,
5 ako možete, ja ću Vam biti zahvalan.

6 O: Drugog dana kad su došle srpske snage u selo, nosili su majice
7 s kratkim rukavima, to je činjenica, i bili su maskirani. Između 35 do
8 50 godina, nisu imali dugu kosu, bili su to obični ljudi. Nitko nije
9 nosio bradu.

10 P: A kažite mi na glavi, jesu li imali kape ili eventualno neke
11 poveze preko čela?

12 O: Imali su crne poveze, neki od njih. Ali nisu nosili kape,
13 imali su samo crne poveze oko glave.

14 P: Nisam dobio odgovor na to da li ste na uniformama koje su
15 nosili, bilo plavim, bilo maskirno-zelenim, primetili nekakve znake,
16 oznake, bilo šta?

17 O: Mogla se vidjeti samo boja hlača i po tome se moglo reći ko je
18 vojnik a ko policajac, jer na gornjem dijelu tijela nosili su majice s
19 kratkim rukavima.

20 P: Hvala Vam. Kako ste zaključili da su oni bili - to kažete
21 danas, a kažete i u Vašoj izjavi, paragraf 13 - da su ti ljudi bili
22 stari između 35 i 50 godina, uz činjenicu da su im lica bila maskirana i
23 da su im se videli samo zenice? Na osnovu čega ste zaključili koja je
24 njihova životna i starosna dob?

25 O: Mogao sam na temelju načina kako su se kretali zaključiti da
26 im je bilo između 35 i 50 godina, vrlo su se dobro kretali.

27
28
29
30

1 P: Hvala Vam. Kažite mi, obzirom da opisujete tu vojsku da je
2 bila naoružana 'kalašnjikovima' jugoslovenske proizvodnje, granatama, a
3 da su o pojasu imali velike i duge noževe. Da li su svi nosili te velike
4 i duge noževe i da li možete da nam opišete kakvi su to noževi bili? Da
5 li su to bili neki vojni noževi, kao bajoneti koji idu kao oprema uz
6 pušku, ili su bili noževi potpuno drugačijeg izgleda, veliki i dugi,
7 kako Vi kažete?

8 O: Ne, to su bili posebni noževi, noževi za ubijanje albanskih
9 civila. Ne možete bajonetom nekoga ubiti, to su bili posebni noževi za
10 ubijanje nedužnih civila.

11 P: Svi su ih nosili?

12 O: Neki da, neki ne.

13 P: Više ili manje njih?

14 O: Više ih je nosilo noževe, a manje ih nije nosilo.

15 P: Kada su konačno ušli u selo, Vi se nalazite iza kuće Deme
16 Gashija, u onom jarku, kanalu koje je obraslo rastinje, kažete da imate
17 dobar pregled. Kažite mi, u tom trenutku, gde se policija nalazi u selu?

18 O: Mjesto gdje je došlo do masakra, rekao bih, bilo je u centru
19 sela; došli su iz Peji i sastali se na Groblju heroja. Došli su iz tri
20 različita smjera, sa asfaltne ceste, iz jednog dijela sela, i iz
21 Bistrice i onda su na sredini sela okupili stanovništvo u blizini
22 groblja.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I onda su, kao što znate, počinili masakr.

2 P: Gde se mesto gde se Vi krijete u tom trenutku nalazi od mesta
3 gde se nalazi veći broj policajaca? Od centra sela.

4 O: Bio sam otprilike 80 metara od onog mjesta gdje su razdvojili
5 muškarce od žena i djece, možda manje od 80 metara.

6 P: Kažite mi, iza Vas i iza kuće Deme Gashija, šta se nalazi?

7 O: U jednom rovu, a tamo je i planina.

8 P: Iza Vas, iza mesta gde Vi ležite u tom trenutku?

9 O: Da.

10 P: Da li je tamo bilo pripadnika srpskih snaga bezbednosti?

11 O: Interesantno je primijetiti da, kad je iza njih bila planina,
12 kad se nisu osjećali sigurno iza leđa, onda nisu išli. Bili su hrabri
13 samo sa civilima koje su masakrirali.

14 P: Hvala Vam. Kažite mi, molim Vas, Vi ste u paragrafu 21 opisali
15 koju vrstu oružja su nosili pripadnici srpskih snaga. I rekli ste kako
16 je izgledao kundak, to je paragraf 21. Taj podatak imamo, pa Vas neću o
17 tome pitati. A onda kažete, u paragrafu 23 navodite da je vojska
18 koristila drugu vrstu oružja u odnosu na onu koju je koristila policija.
19 E sad, mislim da bi svima nama bilo bitno ovde da nam objasnite šta ste
20 mislili kada ste to rekli, odnosno, da li možete da nam objasnite
21 razlike u odnosu na oružje koje je koristila policija u odnosu na oružje
22 koje je koristila vojska?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Vojska je imala oružje sa drvenim kundakom, a policija je
2 imala oružje sa metalnim kundakom. Imali su snajpere sa 'dum-dum'
3 mecima.

4 P: Da li ste sigurni kada to kažete da je tako bilo u 100 posto
5 slučajeva, kada je u pitanju vojska, da nisu imali 'kalašnjikove' sa
6 preklopivim, metalnim kundakom?

7 O: Ne 100 posto, nego 1.000 posto istinito je to što ja kažem,
8 zato jer sam svojim očima sve vidio.

9 P: Gospodine Kelmendi, kažite mi, iz onoga što smo čuli u toku
10 Vašeg ispitivanja, ja sam shvatio da su svi ovi ljudi bili naoružani
11 'kalašnjikovima' jugoslovenske proizvodnje - kako Vi kažete ovdje, iz
12 "Crvene zastave" iz Kragujevca, ali sa preklopivim kundakom, ne sa
13 drvenim kundakom. Da li sam u pravu kada to kažem?

14 O: Da.

15 P: Kažete da je bilo onih u vojnim maskirnim uniformama i za njih
16 kažete da su vojska, a oni ne nose puške sa drvenim kundacima. Da li je
17 bilo još nekog oružja osim 'kalašnjikova'? Kada to pitam, mislim na
18 vatreno oružje.

19 O: Da, imali su mitraljeze. One koje nosi pješadija.

20 P: Hvala Vam. Kakvo je oružje bilo na džipu, koga opisujete da je
21 imalo mitraljez na postolju, kakav mitraljez je to bio?

22 O: Neki, a drugi su imali automatske puške "Gulinov".

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Izgleda da opet brzam i da imamo problema sa prevodom, ali
2 dobro. Kažite mi, taj džip, koje je boje bio?

3 O: Pa zna se koje su boje džipovi, vojne boje. Džip je bio
4 zeleni.

5 P: Hvala Vam.

6 O: I nije imao krov.

7 P: Sada ćemo preći na paragraf 24, 25 i 27 Vaše izjave, gde
8 govorite o mestu Kličina ili Klinčina. Kažete da je, u tom mestu,
9 Obrnović bio komandant stanice, u mestu Klinčina ili Kličina - kako je
10 pravo ime tog mesta?

11 O: Kličina, sa K, Kličina.

12 P: Hvala. I koliko je to mesto udaljeno od Vašeg sela?

13 O: Oko pet ili šest kilometara. Nikad nisam merio udaljenost, ali
14 mislim da je otprilike tolika.

15 P: Hvala Vam. Da li nam možete objasniti zašto policajci iz
16 Kličine dolaze u Peć, u predgrađe Peći, u Vaše selo i raspituju se i
17 sprovode određene radnje? Je l' nema bliže policijske stanice Vašem
18 selu?

19 O: Zato što je kod "Zastave" bio kontrolni punkt policije, oni su
20 tamo uspostavili kontrolni punkt. To je između Peji i Oyshke, a policija
21 iz Kličine i Obrnović - poznavao sam ga jer je on bio iz Kličine - a
22 policija je obezbeđivala asfaltni put, policija iz Kličine.

23 P: Znači, da li sam u pravu kada kažem da razlog zašto Vi vodite
24 razgovor sa Obrnovićem iz Kličine jeste samo taj što ga Vi lično
25 poznajete, nijedan drugi? Ne službene prirode ili tome slično, da li sam
26 u pravu kada to kažem?

27

28

29

30

1 O: Razgovarao sam sa njim pre rata, za vreme rata nisam nikada sa
2 njim govorio. Bio sam na distanci jer sam znao kakva bi me sudbina
3 snašla ako bih naišao na njega, značilo bi ili smrt ili da se pobegne
4 kako bi čovek ostao živ.

5 P: Da li ste Vi sa Obrnovićem imali problema pre rata, lično Vi?
6 Bilo kakvih?

7 O: Nisam imao problema sa Obrnovićem, već sa nekim drugim. Zato
8 što je neko pokušavao da me ubije, povredio mi je oko i vilicu, ali
9 Božjom voljom sam preživio jer su zaista želeli da me ubiju.

10 P: Kad i ko?

11 O: Ranko Vlahović, pre rata.

12 P: A kažite mi, Obrnović - je li on imao neprijateljsko
13 raspoloženje prema Vama? Iz Kličine.

14 O: To je iznenađujuće, ali svi ti policajci koji su bili tamo
15 osećali su veliku mržnju prema nama.

16 P: I Obrnović?

17 O: Svi su bili isti.

18 P: Kažete u svojoj izjavi, u paragrafu 27, da je Obrnović poslao
19 Miju Brajovića. Prvo, da li Vi znate lično Miju Brajovića pre rata?

20 O: Mijo Brajović je iz sela Zahaq, on je bio vozač kombajna i
21 ranije u prošlosti je obavljao žetvu za Albance i ja sam ga poznao.

22 P: Rekli ste da je Brajovića poslao Obrnović 13. maja da proveri
23 da li su seljani naoružani i da li ima pripadnika Oslobodilačke vojske
24 Kosova. Prvo, odakle Vam saznanje da je Miju Brajovića poslao Obrnović,
25 a ne neko drugi?

26

27

28

29

30

1 O: Zato što prije trinaestog - kad je Mijo došao u moju kuću, jer
2 tamo je došao - ja sam mu dao jednu cigaretu koju je on zapalio, a on mi
3 se obratio sa "jarane" i rekao mi je: "Ne brini, jarane, doći će
4 policija, doći će da vas pitaju da li imate oružje, ali ništa ti se neće
5 desiti." Međutim, prava svrha svega toga bila je da mi ostanemo tamo, a
6 da oni onda urade ono što su i uradili.

7 P: Samo mi odgovorite odakle Vam je poznato da je Brajovića
8 poslao Obrnović, to Vas pitam?

9 O: Pa sigurno ga je on poslao, ko je drugi mogao da ga pošalje?
10 On je hteo da dobije informacije, nije nas zvao na svadbu, nego je hteo
11 da vidi kakva je situacija u selu i da pripremi selo za masakr sledećeg
12 dana, oni su imali plan i program da počine ono što su i uradili.

13 P: Dakle, to je Vaš zaključak, nemate nikakvih drugih saznanja?
14 Moje pitanje je da li ste sutradan, 14. maja 1999. godine, videli
15 Obrnovića i Brajovića u selu? Sutradan?

16 O: Da, na asfaltnom putu, oni su tamo patrolirali. I iz njihovog
17 automobila Avdi Banushi je ubijen preda mnom, video sam to ubistvo
18 svojim očima.

19 P: Avdi Banushi je ubijen pred Vašim očima. Zašto to nikada do
20 sada niste pomenuli, a od tog događaja je prošlo deset godina već. Evo,
21 tek sada to kažete. Ni u Vašoj izjavi prvobitnoj niste to rekli, ni
22 2008.

23 O: Izvinjavam se Avdi Berisha, pogrešno sam Vam rekao. Banuš je
24 ime njegovog oca, a njegovo ime i prezime su Avdi Berisha.

25
26
27
28
29
30

1 Banushi je njegov otac, tako da sam malopre napravio lapsus, trebalo je
2 da kažem Avdi Berisha, a to jeste u mojoj izjavi.

3 P: Hvala Vam. Ovako je sada već sve mnogo jasnije, jer iz
4 konteksta Vašeg odgovora smo mogli zaključiti da je Obrnović i Brajović,
5 koji su patrolirali asfaltnim putem, su ubili čoveka za koga sam prvi
6 put danas čuo. Ovako nemam dilemu, obzirom da ste rekli da je on ubijen
7 iz snajpera, snajperskom vatrom na tri metra od Vas, tako da Vas u tom
8 pravcu dalje neću ispitivati. Ali, da se vratimo na Obrnovića koji
9 patrolira putem. To je put kroz Vaše selo. Da li je on došao u centar
10 sela kada su se desili događaji od 14. maja, koje Vi opisujete kao
11 masakr u selu Čuška?

12 O: Ne. On je ostao na asfaltnom putu, a onda kada su završili u
13 Oyshki, otišli su u Pavlan i u Zahaq.

14 P: Hvala Vam. Mijo Brajović je iz Zahaća. To je faktički sada
15 selo... između tog sela i Vašeg sela nema granice, postoji samo nekakva
16 zamišljena granica. Ta dva sela su spojena, da li sam u pravu kada to
17 kažem?

18 O: Ne. Oyshk, Pavlan i Zahaq su susedna sela, ali Oyshk se nalazi
19 između Pavlana i Zahaqa.

20 P: Hvala Vam na ovoj pomoći. Čuška i Zahać - rastojanje je koliko
21 kilometara?

22 O: Ima oko 3,5 do 4 kilometra između Oyshke i Zahaqa.

23 PREVODILAC: Prevodilac bi želeo da ispravi prethodnu izjavu.
24 Svedok je rekao da se nalazi između Pavlana i Zahaqa, a ne kao što je
25 ranije navedeno.

26
27
28
29
30

1 SUDIJA PARKER:[simultani prevod] Zahvaljujemo prevodiocu.
2 Izvolite, gospodine Đorđeviću.
3 G. ĐORĐEVIĆ: Kažite mi, osim porodice Brajović u Zahaću, koliko
4 je još bilo srpskih porodica?
5 O: Bilo ih je mnogo; međutim, nisam sa njima imao nikakvog ličnog
6 kontakta, ali bilo ih je mnogo.
7 P: Kažite mi, da li danas u Zahaću ima srpskih porodica? Da li Vi
8 imate saznanja o tome?
9 O: Niko od onih koji su umrljali ruke krvlju Albanaca više ne
10 živi tamo. Ljudi koji nisu počinili nikakve zločine još uvek žive tamo,
11 oni nisu napuštali to mesto čak ni za vreme rata.
12 P: Da li možete da mi kažete koliko porodica je ostalo srpskih u
13 Zahaću? Da li to znate danas?
14 O: Četiri ili pet domaćinstava, što znači ukupno dvadesetak
15 porodica, rekao bih.
16 P: Šta možete da nam kažete o tri familije Jašović iz sela Čuška?
17 Šta je sa njima?
18 O: Oni su Albancima učinili ono što su učinili, razne ružne
19 stvari, tako da nisu raspoloženi da se vrate u Oyshku.
20 P: Iz Vaših svedočenja do sada, Vašeg komšije Hazira Berishe i
21 Vašeg, ja sam mogao da shvatim samo da ste vi sa Jašovićima živeli u
22 prijateljstvu i dobrosusedskim, komšijskim odnosima.
23
24
25
26
27
28
29

1 Ovo što sada čujem od Vas je prvi put, pa ću Vas zato zamoliti da nam
2 objasnite kakve su to razne ružne stvari Jašovići učinili Albancima,
3 zbog koje - iz sela Čuška, naravno, svojim komšijama - zbog kojih nisu
4 raspoloženi da se vrate nazad u svoje selo.

5 O: Zoran, Golub i Vidoje su u vreme masakra bili zajedno sa
6 počiniteljima tog masakra. Ja ne znam da li su oni uzeli učešće u
7 masakru ili nisu, i želeo bih ovde da kažem da, iako se taj masakr desio
8 u selu Oyshk, nije bilo Srba koji su od Albanaca na bilo koji način
9 stradali.

10 P: Kažite mi, u paragrafu 36 Vaše izjave kažete da ste o
11 Vlahovićevoj poseti čuli od izbeglica koje su u selo stigle 13. maja i
12 da su te porodice iz raznih delova Kosova. Na osnovu čega te izbeglice,
13 koji su iz raznih delova Kosova, znaju da im se obratio Vlahović, otkuda
14 ljudi koji su prvi put u tom kraju znaju ko je Vlahović?

15 O: Ljudi iz Katundi i Ri, Cuf Tafilaj na primer, lično su
16 poznavali Vlahovića. A njima je rečeno da sve izbeglice, svi gosti treba
17 da odu u Oyshku, jer će odatle biti poslani u Albaniju, i 14. svi ti
18 ljudi nalazili su se u Oyshki.

19 P: Znači, osoba koja Vam je prenela da je to Vlahović rekao je
20 Cuf Tafilaj?

21 O: Da. To je isto lice koje je premlaćeno na pijaci u Peji, što
22 sam ranije pomenuo.

23 P: Od strane Šalipura?

24 O: Da.

25

26

27

28

29

30

1 P: U čijoj kući je tada bio Cuf Tafilaj? Kao izbeglica?

2 O: Cuf Tafilaj je bio iz Katundi i Ri, i on nije bio izbeglica.
3 Izbeglice koje su boravile u selu Katundi i Ri, njima je bilo rečeno da
4 dođu u Oyshku i oni su i došli tamo.

5 P: Zato Vas to i pitam. Kažete, u paragrafu 36 - pošto loše
6 vidite ja ću da Vam pročitam: "O poseti Vlahovića Novom Selu čuo sam od
7 izbeglica koje su u selo Čuška stigle 13. maja 1999. godine uveče, i
8 sećam se da je stiglo nekih 70 do 80 ljudi sa porodicama iz raznih
9 delova Kosova." Znači, Vama to kaže izbeglica, ja Vas pitam od kog
10 izbeglice ste čuli? Vi mi kažete od Cuf Tafilja iz Katundi i Ri. Sad mi
11 kažete: "On nije izbeglica, on je tu." Ja Vas sad pitam: Šta ste mislili
12 kada ste ovo rekli u paragrafu 36? Znači: "O poseti Vlahovića čuo sam od
13 izbeglica koje su u Čušku stigle 13. maja," znači, dan pre ovog masakra.
14 Od kojih to izbeglica, šta ste mislili?

15 O: Istina je da sam čuo od izbeglica, Cuf je bio taj koji mi je
16 rekao da idu u Oyshku i otpratio ih do tamo; on ih je otpratio do
17 Oyshke, a takođe je istina da sam imao kontakte sa tim izbeglicama, ja
18 sam ih pitao: "Šta vam se desilo?" a oni su mi rekli da im je policija
19 naredila da odu u Oyshku, a onda odatle u Albaniju.

20 P: Moje pitanje je ko od ovih izbeglica Vam je rekao za Vlahovića
21 i o njegovoj poseti Novom Selu? To je moje pitanje.

22 O: Saban Shala iz Graboca.

23
24
25
26
27
28
29
30

- 1 P: Koliko je Graboc /fon./ udaljen od Čuške i Peći?
- 2 O: Goraždovac je otprilike dva kilometra udaljen, a šest
- 3 kilometara je udaljen od nas.
- 4 P: Grabovac /fon./, šest kilometara od Čuške ili osam?
- 5 O: Malo je dalje od Lodje, otprilike šest kilometara, rekao bih.
- 6 P: I ta osoba je poznavala Vlahovića?
- 7 O: Cuf Tafilaj je poznao Vlahovića, Cuf Tafilaj iz Katundi i
- 8 Ri.
- 9 P: U redu, prepustićete nam onda da zaključke iz ovoga što ste do
- 10 sada rekli izvedemo sami. Moje sledeće pitanje: Koliko je bilo ljudi,
- 11 pripadnika srpskih snaga, a da ste ih Vi lično, po liku, znali makar iz
- 12 viđenja, ako ne po imenu? Tog 14. maja kada se desio masakr u Čuški?
- 13 O: Znao sam Ranka Vlahovića i Obrnovića. Oni su bili komandant
- 14 policijske stanice u Kličini i u Ozrimi /?Ozdrenu/. Druge nisam
- 15 poznao, a rekao sam i da su bili maskirani.
- 16 P: A da li je bilo onih koji su Vam poznati, a da niste znali
- 17 njihova imena, pa ste ih kasnije možda prepoznali na nekim
- 18 fotografijama, a da su bili prisutni 14. maja?
- 19 O: Ne, bilo je nemoguće prepoznati ih zato što su im lica bila
- 20 obojena. Kao što sam rekao, mogle su da im se vide samo beonjače.
- 21 P: Hvala. Kažite mi, kada ste prvi put posle ovog događaja imali
- 22 prilike da sednete i pričate sa Vašim komšijom Hazir Berishom?
- 23 O: Da li me pitate za vreme pre rata ili posle rata?
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: Ja Vas pitam za jedan kratak period posle rata i za jedan
2 kratak period dok se rat nije završio, dakle od 14. maja, od tog
3 događaja u Oyshki. Kada ste prvi put seli i pričali sa Vašim komšijom
4 Hazirom Berishom?

5 O: Kada su snage KFOR-a ušle na Kosovo, ja sam sledećeg dana
6 otišao kod Hazira Berishe, zajedno smo popili kafu i razgovarali smo, a
7 pre toga je bilo veoma opasno da se ide kod bilo koga u posetu.

8 P: Hvala Vam. Moje pitanje: Da li Vam je komšija tom prilikom
9 rekao da je prepoznao neke ljude koje zna iz viđenja, ali da ne zna
10 njihova imena? I da li je Vas pitao da li ste Vi videli nekoga, kao što
11 sam Vas ja danas pitao, koga ste znali iz viđenja, a da mu ne znate ime?

12 O: Devet članova moje porodice je pogubljeno i spaljeno i mi
13 nismo mislili uopšte o tome, ni ja nisam mislio na to, da razgovaramo o
14 takvim stvarima kakve Vi meni sada pominjete.

15 P: Vidite, gospodine Kelmendi, upravo to što ste sada pomenuli,
16 pravda za žrtve, predstavlja razlog zašto ja Vas to pitam. Bilo bi
17 normalno da i Vi i Hazir želite da oni koji mogu biti otkriveni, koji su
18 počinioци ovoga zločina, budu kažnjeni. Da ih stigne pravda. I zato Vas
19 pitam ono što Vas sada pitam - ne želeći da zadirem u Vašu intimu - ali
20 sam hteo da pitam, što je bilo normalno, da li ste razgovarali ikada o
21 mogućim počinioциma i u tom smislu da li je bilo kakve konverzacije
22 između vas dvojice? To je bilo moje pitanje.

23 O: Ne, nisam nikada razgovarao o tim stvarima sa njim, otišao sam
24 da ga vidim, da mu kažem da se radujem što mu je bolje i što je živ i to
25 je bilo sve.

26
27
28
29
30

1 P: Hvala Vam na ovom odgovoru. Gospodine Kelmendi, da li sam u
2 pravu kada kažem da Vam je Bajram Gashi... da, u stvari, Bajram Gashi nije
3 rekao da su svi seljani otišli u centar sela, jer su bili ubeđeni da će
4 ih Srbi poslati u Albaniju?

5 O: Kada sam ležao iza Demeove kuće, on je hteo da ide u centar
6 sela, a ja sam ga rukom pozvao, mahnuo sam mu da dođe do mene, jer sam
7 se plašio da će ih pobiti. Tu su bili Bajram i njegova žena i dve ćerke.
8 Ja sam mu rekao da dođe tu gde sam ja bio, jer sam se plašio da će ih
9 ubiti. I spasao sam im živote ustvari, i Bajramu i njegovoj ženi i
10 njihovim dvema ćerkama jer, da su otišli tamo, nastradali bi kao i svi
11 drugi.

12 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala Vam, Vaša visosti, ja mislim da je ovo zgodan
13 trenutak da napravimo tehničku pauzu, posle čega bih imao još petnaestak
14 minuta *cross-a* i završio sa ispitivanjem gospodina Kelmendija.

15 SUDIJA PARKER:[simultani prevod] Hvala. Sada ćemo napraviti prvu
16 pauzu i nastavićemo u 11.00h.

17 SUDSKI SLUŽBENIK:[simultani prevod] Molim ustanite.

18 ... Početak pauze u 10.30h

19 ... Sednica nastavljena u 11.03h

20 SUDSKI SLUŽBENIK:[simultani prevod] Izvolite sjesti.

21 G. ĐORĐEVIĆ: Vaša visosti?

22 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite.

23 G. ĐORĐEVIĆ: Dok čekamo na svjedoka, u vezi sa izjavom dr. Alonsa
24 iz 2006.

25

26

27

28

29

30

1 Ja sam već predao englesku verziju, i želio bih sada reći da u
2 elektronskom sudu imamo verziju na B/H/S-u i želio bih, isto tako, i to
3 staviti u spis. To je D118. Molim da se to uvrsti u spis.

4 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala, gospodine Đorđević.
5 Engleski prijevod može također ući u elektronski sud i biti inkorporiran
6 u dokazni predmet D118. Hvala.

7 Izvolite.

8 G. ĐORĐEVIĆ: Gospodine Kelmendi, da li sam u pravu kada kažem da
9 sa mesta gde ste se Vi nalazili niste mogli videti direktno WC u kome je
10 ubijen Qaush Lushi, o čemu govorite u paragrafima 47, 48, 49, 50 i 51
11 Vaše izjave?

12 O: Vidio sam vlastitim očima 'kalašnjikov' kad je on ubijen. To
13 je tačno.

14 P: A da li ste videli mesto gde je ubijen sa mesta gde ste Vi se
15 nalazili, da li ste mogli videti taj WC ili ste videli samo policajca
16 koji je pucao u određenom smeru, iz 'kalašnjikova'?

17 O: Da. Da, jer je to bilo nekih 70 metara od mjesta na kojem sam
18 se ja nalazio. Sve sam mogao vrlo dobro vidjeti.

19 P: Kažite mi, da li sam u pravu kada kažem da niste direktan
20 očevidac onoga o čemu govorite u paragrafu 52, kada kažete da ste čuli
21 da je Skender Kelmendi tražio milost za svoga sina i nudio kamion?

22 O: To je bila supruga Skenderova, ona mi je rekla za to.

23
24
25
26
27
28
29

1 Qausha sam vidio vlastitim očima. I nakon što je Qaush ubijen... Qaush je
2 ubijen nakon što im je dao novac.

3 P: Hvala Vam za ovo. U paragrafu 57 govorite o ljudima za koje
4 ste kasnije saznali da su preživeli ili ste lično videli neke. Kažite
5 mi, 15. maja 2009. godine da li ste dali neke dodatne informacije
6 Tužilaštvu? Znači, pre četiri ili pet dana - evo, pre pet dana.

7 O: Mislite li ovdje ili na Kosovu?

8 P: Ovde, pre pet dana, 15. maja 2009.

9 O: Ja sam rekao ovdje istu stvar, isto ono što sam već rekao na
10 Kosovu. Ja mogu govoriti o puno stvari, kad je riječ o Katundi i Ri i
11 drugim incidentima, a dao sam kratku izjavu o onome što se dogodilo 14.
12 maja.

13 P: Hvala Vam. Ja samo hoću da Vas pitam stvari koje se odnose na
14 konkretne događaje o kojima se ovde radi. Vi ste prvi put pomenuli kod
15 tužioca da ste videli Vašeg komšiju Hazira Berishu kako izlazi kroz
16 prozor kuće Skendera Gashija, koja je bila u vatri i gorela, i da ste
17 videli da mu gore leđa. Da li sam u pravu da ste to rekli? Odnosno,
18 odeća na leđima.

19 O: Da. Noga mu je bila slomljena ili odsječena.

20 P: Da li znate, želeo bih Vaš komentar, da li znate da Vaš
21 komšija Hariz Berisha u svojoj izjavi ni jednog trenutka nije pomenuo da
22 su mu gorela leđa, već samo da je imao oprljeno lice i slomljenu nogu, i
23 ranjen da je bio?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Snage koje su se nalazile u kući su na njega pucale. Ali,
2 Božjom voljom je preživio, kako bi mogao reći što se dogodilo u našem
3 selu.

4 P: Samo pokušavam da nam objasnite... Hazir Berisha nije rekao da
5 mu je gorela odeća na leđima, Vi ste to rekli - odakle ta razlika? To
6 sam hteo samo da Vas pitam.

7 O: Kad je Hazir izašao kroz prozor bilo je plamena na njegovom
8 tijelu.

9 P: Gde na telu?

10 O: Na cijelom tijelu, kao da mu je cijelo tijelo bilo prekriveno
11 benzinom.

12 P: Kažite mi, da li znate za ubistvo tri srpska deteta na reci
13 Bistrici, preko puta vašeg sela Čuške, a blizu srpskog sela Goraždevac?
14 Da li znate o tom događaju posle rata?

15 O: Da.

16 G. ĐORĐEVIĆ: Vaša visosti, ja bih ovim završio unakrsno
17 ispitivanje ovoga svedoka i zahvalio se.

18 SVEDOK: [simultani prevod] Časni sude, dopustite mi da kažem još
19 par riječi o toj djeci, ubijenoj djeci. Želio bih nešto reći, uz Vaše
20 dopuštenje.

21 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Ta su djeca išla pecati ribu na rijeci
2 Bistrici, a Srbi su bacili bombu i za to onda okrivili Albance. Albanci
3 nemaju tradiciju ubijanja djece. To su sami Srbi učinili, oni su to
4 inscenirali. Samo zato da bi za to okrivili Albance. Dolazak snaga NATO
5 pakta na Kosovo pomogao je da Albanci prežive, da oni nisu došli na
6 Kosovo, niti jedan Albanac ne bi uspio preživjeti.

7 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Đorđević, to
8 su neki dodatni komentari u vezi sa temom koju ste Vi pokrenuli u Vašem
9 zadnjem pitanju. Da li želite postaviti još neko pitanje o tome?

10 G. ĐORĐEVIĆ: Samo jedno pitanje: Da li je svedok upoznat sa tim
11 da su deca ubijena ne bombama, nego da su ubijena puščanom paljbom? I
12 ako zna da su to Srbi uradili, ja bih bio zahvalan ako bi svedok pred
13 ovim sudom rekao od koga to zna, kako to zna i kako to može da kaže, ako
14 to zna. Ja nisam rekao da su ih ubili Albanci, a nisam rekao ni Srbi,
15 samo sam ga pitao da li zna za taj događaj?

16 Jer to su jako teške optužbe, i ako o tako strašnom događaju može
17 da svedoči na taj način, ja bih želeo da čujem samo kratko od koga zna i
18 kako zna da su to uradili Srbi.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Kosio sam. Ja sam poljoprivrednik, bio
20 sam tamo s mojim traktorom. Srbi su tamo ranije došli i tamo postavili
21 dinamit ili bombe. Čuo sam zvuk eksplozije. Tamo je došao talijanski
22 KFOR, vidjeli me tamo s traktorom, pitali me što se dogodilo.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Otišli su na lice mjesta i ispostavilo se da je to troje srpske
2 djece pecalo ribu u Srbici /?Bistrici/. Istina je da su oni tamo
3 izgubili život, ali istina je to da ih je ubila bomba.

4 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dobro. Vi to znate... to je ono
5 što Vi znate o tome.

6 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala Vam, neću više imati pitanja, sudija.

7 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] To je ono što Vi znate o smrti
8 te troje djece, gospodine Kelmendi, zar ne?

9 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Ja sam kosio travu na
10 svojoj livadi..."/

11 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Da, to ste nam već rekli. Htio
12 sam samo biti siguran da ste rekli ono što se željeli reći o tome.

13 SVEDOK: [simultani prevod] Nemam više ništa za dodati. Već sam
14 Vam rekao da su ti civili ubijeni između Gorazhdeca i Pavlana na rijeci
15 Bistrici.

16 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala.

17 SVEDOK: [simultani prevod] Pokušavali su loviti ribu eksplozivom.

18 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Behar.

19 Dodatno ispituje g. Behar:

20 P: [simultani prevod] Gospodine Kelmendi, imam samo dvije kratke
21 teme o kojim želim sa Vama ponovo govoriti.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Prvo, nekoliko pitanja o onome što ste Vi rekli o izbjeglicama iz
2 Katundija, Katundi i Ri, o tome Vas je pitao moj kolega iz Obrane. Ja
3 znam da ste Vi ranije objasnili da je gospodin Vlahović tim izbjeglicama
4 rekao da idu u Čušku, zato jer je sljedećeg dana trebala doći srpska
5 policija, koja će seljane poslati iz Čuške u Albaniju. Moj uvaženi
6 kolega iz Obrane Vas je pitao koji su Vam izbjeglice to rekli. Ja bih
7 sada htio biti siguran da sam pravilno zabilježio Vaš odgovor, možda u
8 transkript nije sve ušlo. Vi ste spomenuli i jedno ime - Cuf Tafilaj,
9 zar ne?

10 O: Cuf Tafilaj bio je osoba koja je sa tim izbjeglicama išla do
11 našeg sela. No, posjetilac koji je došao iz Katundi i Ri ubijen je
12 sljedećeg dana u Oyshki.

13 P: Dobro. Ja Vas želim pitati tko Vam je rekao, ako se sjećate,
14 da je njima gospodin Vlahović rekao da dođu u Čušku? Da li je to bio Cuf
15 Tafilaj?

16 O: Da.

17 P: Da li je to ista osoba koju je pretukao gospodin Šalipur?

18 O: Ne, ne. Cuf je iz Katundi i Ri, a Isuf je bio gost u Katundi i
19 Ri i on je ubijen u Qyshki dan kasnije. Isuf je iz sela Grabovac
20 /?Graboc/.

21 P: Ja pokušavam shvatiti, kako bih pomogao Sudskom vijeću da
22 shvate, da li ste onda Vi sa dvije različite osobe razgovarali o tome
23 što je rekao gospodin Vlahović?

24
25
26
27
28
29
30

1 I osoba na tržnici koju je pretukao gospodin Šalipur, to su dva
2 različita čovjeka?

3 O: Da. Isuf je iz Grabovca, a Cuf je iz Katundi i Ri.

4 P: Hvala, mislim da nam je to sada jasno. Gledam sada transkript
5 i vidim tu kada Vas je moj uvaženi kolega iz Obrane ispitivao na strani
6 25, 20. redak. Ovdje je zabilježeno sljedeće:

7 Pitanje: "Koji Vam je od tih izbjeglica rekao da je Vlahović
8 došao u Katundi i Ri?"

9 A u odgovoru stoji: "Saban Shaalja iz Grabovca." Možete li nam to
10 objasniti?

11 O: Saban je preživio, a Isuf je ubijen.

12 P: Dobro, nadam se da je to sada malo jasnije. A sada, jedna
13 druga tema. Danas Vam je postavljeno pitanje kako Vi znate da je
14 gospodin Obrnović poslao gospodina Brajovića. Jučer, na strani 4719, 23.
15 redak, sam Vas ja pitao: "Da li Vam je gospodin Brajović sâm rekao da ga
16 je poslao gospodin Obrnović?" I Vi ste odgovorili: "Da." A danas je moj
17 uvaženi kolega iz Obrane pitao opet kako znate da je Obrnović poslao
18 Brajovića, I Vi ste odgovorili: "Pa naravno da ga je on poslao." I Vi
19 ste objasnili zašto to ima smisla, ali ja bih htio da stvari budu sasvim
20 jasne.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Recite nam, da li je Vama gospodin Brajović rekao da ga je gospodin
2 Obrnović poslao, ili je to nešto što ste Vi zaključili?
3 O: Brajović je poslao tu osobu iz Zahaqa, čijeg se imena sad ne
4 mogu sjetiti.
5 P: Nisam siguran da je ispravno zabilježen odgovor, ponovo ću
6 postaviti pitanje: Da li je Vama gospodin Brajović rekao da ga je
7 gospodin Obrnović poslao?
8 O: Da. Sa porukom da treba da budemo mirni, da se ne bojimo, da
9 nam se ništa neće dogoditi. Da ćemo svi biti zajedno na jednom mjestu i
10 da nas nitko neće dirati. To mi je Mija rekao.
11 P: Hvala, to su sva moja pitanja.
12 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Kelmendi, biće Vam
13 drago da čujete da je time završeno Vaše ispitivanje. Sudsko vijeće Vam
14 se zahvaljuje što ste došli u Hag, na pomoći koju ste nam dali. Želimo
15 Vam sretan put kući, a sudski poslužitelj će Vas sada ispratiti iz
16 sudnice. Hvala.
17 SVEDOK: [simultani prevod] Ja bih se također želio zahvaliti
18 Vama, časni Sude, mogu li to učiniti?
19 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala.
20 SVEDOK: Hvala vam lijepo. Sada sam opet slobodan i siguran sam da
21 postoji pravda za sve narode na svijetu.
22 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala.
23 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala Vama.
24 [Svedok se povlači]
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospođo Gopalan.
2 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Sljedeći
3 svjedok je gospodin Xhafer Beqiraj.
4 [Svedok ulazi u sudnicu]
5 SVEDOK: XAFER BEQIRAJ
6 [Svedok odgovara putem prevodioca]
7 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Dobar dan.
8 SVEDOK: [simultani prevod] Dobar dan.
9 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Molim Vas lijepo da naglas
10 pročitate izjavu na kartici koju Vam daju.
11 SVEDOK: [simultani prevod] Svečano izjavljujem da ću govoriti
12 istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.
13 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite sjesti.
14 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala.
15 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospođa Gopalan ima pitanja za
16 Vas.
17 Ispituje gđa Gopalan:
18 P: Dobar dan, gospodine Beqiraj.
19 O: Dobar dan.
20 P: Recite nam Vaše puno ime i prezime.
21 O: Xafer Beqiraj.
22 P: Gospodine Beqiraj, gdje ste rođeni?
23 O: Rođen sam u selu Kosave, općina Dragash.
24 P: Koji je Vaš datum rođenja?
25 O: Rođen sam 28. aprila 1970.
26 P: Gdje sada živite?
27
28
29
30

1 O: Živim u Prizrenu, no privremeno boravim u Beču, u Austriji.
2 P: Što radite u Beču?
3 O: Studiram.
4 P: Što studirate?
5 O: Lingvistiku.
6 P: Jeste li svjedočili na suđenju Slobodanu Miloševiću pred ovim
7 Sudom, u aprilu 2002. godine?
8 O: Da, to je tačno.
9 P: Da li ste nedavno imali prilike pregledati Vaše svjedočenje u
10 tom predmetu?
11 O: Da. Jučer sam imao priliku to učiniti. Međutim, ja nikada
12 nisam imao sa sobom svjedočenje u predmetu *Milošević*, samo jučer sam
13 imao prilike to ponovo pregledati.
14 P: Hvala. I nakon što ste to jučer pregledali, recite nam, kad bi
15 Vam danas postavljali ista pitanja da li biste Vi, u suštini, dali iste
16 odgovore?
17 O: Da, naravno.
18 P: Hvala.
19 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Časni Sude, nudim na usvajanje
20 svjedočenje ovog svedoka u predmetu *Milošević*, a to je 05122.
21 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Usvaja se.
22 SEKRETAR: [simultani prevod] Biće dodeljen broj P00805, časni
23 Sude.
24 GĐA GOPALAN: [simultani prevod]
25 P: Gospodine, da li se sećate da ste dali izjavu ovom Sudu
26 oktobra 2001. godine?
27
28
29
30

1 O: Da.

2 P: Da li ste imali priliku da nedavno pregledate tu izjavu?

3 O: Da.

4 P: Razumela sam da ste, pošto ste pregledali ovu izjavu, želeli
5 da unesete jednu ispravku u ovu izjavu, pa bih zamolila da prikažemo
6 dokument 61521 /?05121/ po pravilu 65ter, a zatim ću Vam prikazati to
7 mesto, te pasuse, gde ste želeli da unesete ispravku, i to u verziji na
8 engleskom jeziku. To je treći pasus odozdo, na ovoj strani.

9 Dok se ta izjava pojavi na ekranu, možda bih mogla i da Vam
10 pročitam taj pasus, a Vi biste nam mogli reći šta je ta ispravka koju
11 ste želeli da unesemo u ovu izjavu. Vi kažete: "Dok sam čekao da pređem,
12 video sam takođe tri devojke, lepe devojke, koje je policija izdvojila
13 iz reda. Tu je bilo i pripadnika paravojske. Jednu su uveli u jednu
14 obližnju kuću."

15 Šta je bila ispravka koju ste želeli da unesete?

16 O: To su dva odvojena incidenta. Video sam dve devojke koje su
17 izdvojili iz reda i odveli u pravcu šume. Kolona ljudi koji su išli
18 peške tražila je vodu. Ja sam bio na kraju traktora, pokriven čebadima
19 jer je bilo hladno, a i nismo želeli da nas policija primeti. To lice
20 kome sam dao vode reklo mi je: "Vidiš, ove dve devojke vode u grmlje." I
21 To sam stvarno i video, a posle mi je taj čovek rekao da su još jednu
22 devojku, treću devojku, izveli iz kolone i odveli u neku kuću, ili
23 zgradu, koja se nalazila u blizini.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Hvala, gospodine Beqiraj. Pošto ste uneli tu ispravku u treći
2 pasus odozdo, u verziji na engleskom, da li ste se uverili da je ova
3 izjava istinita, po Vašem najboljem znanju i sećanju?

4 O: Da. Po mom najboljem znanju i sećanju. Prošlo je deset godina
5 od tada i zbog toga je to po mom najboljem znanju i sećanju.

6 P: Hvala.

7 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Časni Sude, ponudila bih na
8 usvajanje ovaj dokument po pravilu 65ter, 05121.

9 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Usvaja se.

10 SEKRETAR: [simultani prevod] Biće dodeljen broj P00806, časni
11 Sude.

12 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Sada ću pročitati kratki sažetak
13 svedočenja ovog svedoka.

14 Svedok je muškarac musliman koji je živeo u Prizrenu sa ženom i
15 dvoje dece 1999. godine. On će reći da su 28. marta 1999., u blizini
16 predgrađa Prizrena, prošli ljudi u jednoj dugačkoj koloni koju je on
17 video. Tu su bili stari i bolesni i oni su hodali ka jugu iz pravca
18 Đakovice.

19 Tog dana policija je došla u kuću gde je on boravio u Prizrenu sa
20 svojom porodicom. Bilo je i mnogo drugih ljudi koji su bili u toj istoj
21 kući. Policija je rekla svima iz kuće da imaju 5 minuta da je napuste
22 ili će u suprotnom biti ustreljeni. Policija je svedoku i ovoj grupi
23 rekla u kom pravcu treba da idu i on će reći da je njihov izlazak iz
24 Prizrena bio dobro isplaniran.

25

26

27

28

29

30

1 Svedok i njegova porodica, kao i drugi ljudi, dobili su uputstva
2 od policije i pripadnika paravojske da izađu iz Prizrena i da krenu ka
3 Albaniji. Bila je prisutna i Vojska Jugoslavije.

4 Svedok će takođe reći da su oni 12 sati putovali do albanske
5 granice. Tokom putovanja do granice, srpske snage su ih vređale. Na
6 albanskoj granici svedok je video kako policija izdvaja iz kolone mlade
7 ljude, a takođe svedok je na granici dobio naređenje da preda svoje
8 lične isprave i tablice svog vozila.

9 Svedok i njegova porodica kasnije su prošli kroz Morinu i Kukeš,
10 pre nego što su otišli u Tiranu u Albaniji.

11 To je bio sažetak.

12 P: Gospodine, sada ću imati nekoliko pitanja za Vas, u vezi sa
13 Vašom izjavom.

14 Počnimo od prve noći NATO bombardovanja - to je u pasusima 4 i 5
15 na strani 2 u verziji na engleskom - rekli ste da ste bili kod kuće sa
16 osam izbeglica koji su bili iz sela Ofteruša, opština Orahovac, i koji
17 su Vam rekli da su augusta 1998. napustili to selo kada je ovo područje
18 napala policija sa podrškom Vojske Jugoslavije. Takođe ste rekli da je u
19 Vašem kraju i u samom gradu bilo puno izbeglica.

20 Gospodine, u kom delu grada Prizrena ste Vi živeli?

21 O: Živeo sam u delu grada koji se zove Jeta e Re.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Taj veliki broj izbeglica o kojima govorite, koji su bili u
2 vašem delu grada, da li Vam je poznato odakle su svi oni došli?

3 O: U stvari, izbeglice nisu bile u mom delu grada, već u Rrugja e
4 Ulqinit. Ja sam otišao iz svog dela grada sa svojom porodicom i drugim
5 porodicama iz tog kraja i otišli smo u Lagja e Ulqinit, deo grada gde
6 smo boravili dva dana, a onda smo odatle proterani, jer srpske snage su
7 nas isterale odatle.

8 P: U redu, da Vas samo zaustavim. Možda bi Vam pomoglo ako bih
9 Vam dala primerak izjave na albanskom jeziku, pa bih mogla da Vam
10 skrenem pažnju na konkretni pasus na albanskom na koji se pozivam.

11 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Da li mogu to da učinim, s
12 dopuštenjem časnog Suda? Hvala.

13 P: Mislim da je ta informacija na drugoj strani Vaše izjave, u
14 pretposlednjem pasusu, gde Vi kažete da je: "... bio veliki broj
15 izbeglica, možda njih 50, koji su bili u mom neposrednom susedstvu.
16 U stvari, bilo ih je mnogo u gradu." Taj veliki broj izbeglica koji su
17 bili u Vašem susedstvu, da li Vam je poznato odakle su oni svi došli?

18 Da li ste pronašli pravi pasus? To je na strani 2 Vaše izjave i
19 to je pretposlednji pasus.

20 Možda da Vam pročitam taj pasus. Tu kaže:

21 "U mom najbližem susedstvu bilo je mnogo izbeglica, možda 50, i
22 to je bilo otprilike u vreme kada je počelo NATO bombardovanje."

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ako se sada prisetite, da li znate odakle je došao taj veliki
2 broj izbeglica koje su bile u Vašem neposrednom susedstvu, njih 50 ili
3 tako?

4 O: Da, to je tačno. Oni su došli iz okoline Prizrena, dok su se
5 vodile borbe, budući da je bilo pokolja i raznih kršenja. Oni su došli
6 iz sela Kruša, Landovica, Pirane i iz drugih okolnih sela. Oni su čuli
7 da su se neke grozne stvari dešavale, da su mlađi ljudi maltretirani,
8 odvajani od porodica, tako da su ti mladići skočili sa traktora i došli
9 u naš deo grada, bolje rečeno u Lagja e Ulqinit, u taj deo grada, i ti
10 ljudi su nam to ispričali.

11 P: Hvala. Takođe kažete da je i u gradu bio veliki broj
12 izbeglica. Na koji grad mislite?

13 O: Prizren, i na deo grada Ulqinit.

14 P: Hvala, da se vratim samo na Vaš odgovor u vezi sa izbeglicama
15 koji su napustili svoja mesta usled pokolja i raznih kršenja, ovi za
16 koje kažete da su došli iz Kruše, Landovice, Pirana i drugih okolnih
17 sela. Da li znate ko je bio odgovoran za te masakre koji su se tamo
18 desili?

19 O: Sudeći po pričama koje su mi ljudi ispričali i stanja u kome
20 su se oni nalazili, bilo mi je jasno da su te masakre i sve druge stvari
21 koje su se desile počinile srpske snage. Bilo je i nekih strašnih
22 ubistava koja su počinjena.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Da li ste razgovarali sa bilo kim od ovih izbeglica lično i
2 tako dobili te informacije?

3 O: Da. Mi smo svi bili u istoj sobi, mi muškarci, a žene i deca
4 bili su u drugoj sobi, kako ne bi čuli te strašne priče. Mi muškarci smo
5 međusobno razgovarali o tome šta se desilo, zašto su oni tamo došli, a
6 vlasnik kuće ponudio im je da se tu sklone, tim mladićima.

7 P: Sada bih prešla sa Vama na jedan drugi deo Vaše izjave. To je
8 pasus 6 na drugoj strani u verziji na engleskom, a na albanskom jeziku
9 to je poslednji pasus na strani 2 i prvi pasus na strani 3. Tamo kažete
10 da ste, kada je NATO bombardovanje prestalo, mogli da čujete lokalne
11 policajce kako ispaljuju pucnje u vazduh iz mitraljeza. Na koga to
12 mislite kada kažete "lokalni policajci"?

13 O: Kada kažem "lokalni policajci" mislim na sve policajce koji su
14 bili iz tog područja. Oni su nosili uniforme, to je bila redovna
15 policija, ali takođe je bilo i srpskih civila kojima su izdate uniforme
16 i koje je Srbija naoružala.

17 P: Hvala. Da li znate zašto su ta lica pucala u vazduh iz svojih
18 automatskih pušaka?

19 O: Njihov cilj bio je da šire paniku, da zastraše ljude i da im
20 stave do znanja da će se u budućnosti desiti nešto grozno. I mi smo
21 zaista tako i mislili, da će se desiti nešto strašno, jer su se takve
22 stvari već desile drugde i za to se znalo.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Hvala. Ako sada pređemo na dan posle prvih NATO vazdušnih
2 udara - to je 25. mart - i Vi kažete da ste toga dana odlučili da
3 odvedete porodicu na bezbednije mesto, pa ih je Vaš ujak odveo u kuću
4 Vašeg nećaka u grad Prizren. Na engleskom je to pasus 7 na strani 2.
5 Zašto ste, gospodine, mislili da je centar grada Prizrena bezbedniji od
6 Vašeg susedstva?

7 O: Situacija je bila alarmantna. Svakog trenutka se dešavalo
8 nešto novo, opasnost je bila na svakom koraku, čuli su se pucnji iz
9 vatrenog oružja i pošto sam video da su srpske snage stacionirane u
10 fabrici "Progres" i da i na ulici ima naoružanih srpskih snaga, i tako
11 dalje. A ta fabrika se nalazila svega 400m od nas vazdušnom linijom.

12 Odlučili smo da žene i decu pošaljemo u centar grada zato što smo
13 znali da tamo žive ljudi različitih nacionalnosti i smatrali smo da će
14 to biti bezbednije. I to nije nešto što je uradila samo moja porodica,
15 bilo je i drugih porodica koje su ranije napustile ovaj deo grada, još
16 pre 24., kada je počelo NATO bombardovanje. Možda je samo četiri ili pet
17 porodica sveukupno ostalo u tom delu grada, celo susedstvo je bilo
18 opustelo. Manje ili više svi stanovnici su otišli.

19 P: Hvala. A kada kažete da je bilo srpskih snaga koje su bile
20 stacionirane u fabrici "Progres", možete li da identifikujete koje su to
21 snage bile stacionirane u toj fabrici, ukoliko znate?

22 O: Da, koliko se sećam, ali mislim da je tako.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Policijske snage bile su tamo stacionirane, zajedno sa raznim
2 specijalnim jedinicama policije. Imali su plava vozila i oni su odlazili
3 u centar grada i vraćali se u fabriku. To im je mesto služilo kao
4 nekakva baza, ta fabrika koju sam pomenuo.

5 P: Hvala. Ako sada pređemo na 27. mart - u tom trenutku Vaša
6 porodica se već vratila u vaš deo grada - i kažete da oko 19.00h toga
7 dana dvojica Vaših albanskih komšija došli su kod Vas i savetovali Vašu
8 porodicu da bi bilo bezbednije za sve vas da odete. Samo mi dopustite,
9 molim Vas, da završim pitanje. Zašto bi za Vas bilo bezbednije da odete,
10 šta su oni time hteli da kažu, kada su Vam rekli da bi bilo bezbednije
11 da Vi i Vaša porodica odete odatle?

12 O: Kao što sam ranije rekao, bilo je svega otprilike četiri
13 porodice koje su ostale u tom delu grada. Napadi su bili sve učestaliji,
14 pucnji iz vatrenog oružja bili su sve učestaliji i, imajući na umu da u
15 tom susedstvu nije bilo nikog drugog, nismo znali da li smo mi pametni
16 što smo tamo ostali ili su svi drugi bili pametni što su otišli. Pa smo
17 zaključili da bi svi mi trebalo da odemo i da se uputimo u centar grada,
18 jer je tamo bilo bezbednije.

19 P: Hvala. To i kažete u pasusu 4 na strani 3 Vaše izjave na
20 engleskom, Vi kažete: "Namera nam je bila da odemo u centar grada
21 Prizrena." A potom kažete: "U to vreme još uvek smo išli peške u grad,
22 koristeći se sporednim ulicama, kako bi smo izbegli policiju." Zašto ste
23 izbegavali policiju i išli sporednim putevima?

24 O: Prizren je bio pun policajaca. Bili su svuda.

25
26
27
28
29
30

1 Paravojska je takođe bila svuda i njihovo prisustvo je bilo preteće, to
2 je za nas značilo smrt. Bilo je drugih koji su ranije stradali, tako da
3 nismo želeli da naiđemo na njih ili da se susretnemo s njima, i išli smo
4 u centar grada sporednim putevima. To je bio razlog. Jer, bilo je
5 kontrolnih punktova, policija je patrolirala ulicama, a mi smo želeli da
6 ih izbegnemo, koliko je god to bilo moguće.

7 P: Hvala. Kada kažete da je Prizren bio pun policajaca, da li se
8 sećate kakve su uniforme ti policajci nosili?

9 O: Oni su cirkulisali po celom gradu, nosili su plave uniforme,
10 maskirne plave uniforme, barem koliko se ja sećam.

11 P: A ona paravojska, za koju takođe kažete da je bila svuda
12 unaokolo, šta su oni nosili, ako se sećate?

13 O: Koliko se sećam, oni su nosili zelene uniforme i zelene
14 maskirne uniforme. To su bili stariji ljudi, stariji od 40 godina, što
15 mi je govorilo da oni nisu redovna vojska i da su oni još opasniji od
16 redovne vojske, jer bi oni mogli da počine zločine i da ostanu
17 nekažnjeni. Oni su takođe vozili unaokolo vozila koja su ofarbali u
18 razne boje, i tako dalje.

19 P: Hvala. Pređimo sada na događaje koji su se odigrali ujutru
20 dvadeset osmog. To je bilo onda kada ste Vi otišli u jednu kuću u
21 predgrađu Prizrena, u Ulici Ulqini, i kažete da je tu bila jedna dugačka
22 kolona ljudi koja je hodala na jug iz Đakovice, da je tu bilo bolesnih,
23 starih, povređenih i da su oni izgledali veoma umorni, iznureni,
24 iscrpljeni.

25 To je u vezi Vaše izjave na engleskom, na strani 3, u pasusu 6.

26 Kad je reč o ovoj koloni starih ljudi i drugih, da li ste ih Vi
27 lično videli?

28
29
30

1 O: Nisam ja lično video tu kolonu, ali su mi drugi rekli da su ih
2 videli. U jednom trenutku, išao sam u svoju kuću kako bih uzeo neke
3 papire i tada sam naišao na neke ljude koji su mi rekli da je opasno da
4 se tamo ide. Neki od tih ljudi bili su iz te kolone, a kolona je bila
5 beskonačna, nije se video kraj. Ljudi svih starosnih dobi, stari,
6 nemoćni, ljudi koji su putovali u svim vrstama prevoznih sredstava, išli
7 su u pravcu Albanije kako bi bili bezbedni.

8 P: Hvala. Ti ljudi na koje ste naišli, koji su bili iz kolone, da
9 li su Vam oni rekli odakle su došli kada ste sa njima razgovarali?

10 O: Nisam ja sa njima razgovarao, već su mi neki ljudi koje sam
11 poznao, koji su bili iz mog susedstva, rekli da je opasno. Ja sam u
12 stvari pokušavao da prođem kroz kolonu, da prođem tuda, i čekao sam
13 trenutak kad bih mogao da prođem, ali da me snage ne vide.

14 Ti ljudi koje sam ranije pomenuo, koji su napustili kolonu i
15 došli do kuće gde sam ja boravio, oni su nam ispričali neke jezive
16 priče, rekli su nam koliko je ljudi tamo, da se broj tih ljudi svakog
17 trenutka povećava i imali su neke jezive stvari da ispričaju. Ulice su
18 bile pune lokalnih stanovnika, ali takođe i drugih ljudi koji su došli
19 iz sela gde su se ti događaji odigrali. Situacija je bila zaista
20 alarmantna.

21 P: Hvala. Pređimo sada na događaje koji su se odigrali kasnije u
22 toku dana. To je na engleskom na strani 3 u posljednjem pasusu. Vi
23 kažete da je: "...u 17.00h policija zakucala na vrata kuće u kojoj smo mi
24 boravili.

25
26
27
28
29
30

1 Bili su obučeni u regularne unuiforme i imali su automatsko naoružanje."

2 Šta podrazumevate pod regularnim uniformama?

3 O: To su bile policijske uniforme, mi smo ih zvali regularne
4 uniforme, a policija je opkolila susedstvo sa svih strana i izdala je
5 naređenja. Ranije su se čuli pucnji iz raznih vrsta naoružanja, iz
6 pištolja i nekog većeg oružja i to je sve bila priprema za proterivanje.
7 Zatim smo čuli kucanje na vratima, vlasnik kuće je izašao ispred i
8 razgovarao sa njima, a mi smo bili blizu tog mesta gde su oni
9 razgovarali. Policija mu je naredila da napusti kuću u roku od 5 minuta
10 i da ode u Albaniju, inače će se svima nama desiti ono najgore. To je
11 bio ultimatum koji je dat svima, i u toj kući, a i u drugim kućama u tom
12 susedstvu.

13 P: Hvala. Da li ste videli sa kim je to vlasnik kuće razgovarao?
14 Rekli ste da je on izašao ispred kuće i razgovarao sa njima. Da li ste
15 videli sa kim je razgovarao?

16 O: Znam da su to bile policijske snage i on je sa njima
17 razgovarao. Tu je bio jedan hodnik u kome sam ja bio, vrata su bila sa
18 leve strane i kada su se vrata otvorila ja sam samo video ruku jednog
19 policajca i mogao sam da vidim plavu maskirnu uniformu. Onda je vlasnik
20 kuće ušao unutra i kazao: "Policija mi je dala naređenje da u roku od 5
21 minuta napustim kuću i da krenem ka granici sa Albanijom." Morali smo da
22 izađemo u roku od 5 minuta na ulicu.

23 O: Hvala. U Vašoj izjavi kažete - a to je na strani 4 u pasusu 1
24 - da, pošto vam je dat taj ultimatum: "Svi smo odlučili da krenemo sa
25 koferima i drugim ličnim stvarima.

26

27

28

29

30

1 Kada smo bili napolju, svi su ubacivali lične stvari na prikolicu
2 traktora."

3 Kada kažete da ste odlučili da krenete sa koferima, sa kim ste Vi
4 u tom trenutku bili?

5 O: Bio sam tamo sa svojom porodicom i sa drugim izbeglicama. Bilo
6 nas je 30-ak na tom traktoru, odnosno u prikolici traktora.

7 P: Hvala. Potom kažete, a to je u pasusu 2 na strani 4:

8 "Izašli smo iz dvorišta, sedeli smo na prikolici i morali smo da
9 prođemo kroz dva reda policajaca. Bilo ih je mnogo, a oni su nam rekli
10 kojim putem moramo da idemo pre nego što smo napustili taj deo grada. To
11 je sve bilo vrlo dobro isplanirano."

12 Prvo, kada kažete da ste morali da prođete kroz dva reda
13 policajaca, kako ste znali da su ti ljudi bili policajci?

14 O: Po uniformama koje su nosili. Nije to bilo prvi puta da sam
15 vidio te snage i njihove uniforme. Oni su počinili masakre i uzrokovali
16 tragedije i u drugim dijelovima zemlje, a to sam vidio na televiziji.

17 P: Kakve su uniforme nosili ti ljudi koje ste vidjeli, ako se
18 sjećate?

19 O: Koliko se sjećam, imali su plave uniforme, plave maskirne
20 uniforme.

21 P: Rekli ste takođe da je to bilo dobro planirano. Što mislite
22 reći time da je to bilo dobro planirano?

23 O: Pa, moram reći da to planiranje nije počelo onoga dana kad se
24 to dogodilo.

25
26
27
28
29
30

1 To je ranije pripremljeno. To je samo bio dan kad su oni sproveli u
2 djelo plan za protjerivanje stanovništva. To kažem zato jer je ta naša
3 četvrt bila opkoljena na jedan dobro organizirani način i onda su nas
4 usmjerili kuda trebamo ići. A taj je smjer nešto što su nam oni rekli,
5 oni su to diktirali, mi nismo mogli ići kuda smo htjeli.

6 P: Kažete da ih je bilo mnogo; da li se sjećate koliko ih je
7 mnogo bilo, koliko njih je vas usmjeravalo da napustite vašu četvrt?

8 O: To je bio veliki broj policajaca, međutim, ne mogu Vam dati
9 točan broj. Mogu samo reći da se radi o velikom broju. Situacija je bila
10 takva da nisam mogao sjediti i brojati koliko njih ima. Pokušavali smo
11 da ne budemo... da nas se očito ne vidi i da spasimo živote, ali njih se
12 moglo vidjeti svuda.

13 P: Vi ste rekli i da su neke druge snage tamo bile prisutne, u
14 paragrafu 3 i 4 na četvrtoj strani engleske verzije Vaše izjave. Rekli
15 ste da je tamo bilo i specijalnih snaga policije. Jesu li vam oni nešto
16 rekli, Vama ili grupi kad ste napuštali vašu četvrt?

17 O: Da. Vrijeđali su nas, na najrazličitije načine. Isto tako,
18 govorili su: "Gdje vam je OVK? Zašto vas oni sada ne štite? Gdje vam je
19 Thaqi /Tači/? Nije ovo vaša zemlja!" A neki su nam mahali kao pozdrav.

20 P: U kojem smjeru su vam te snage rekly da idete?

21 O: Te su nas snage usmjerile prema Albaniji. Išli smo oko grada
22 do industrijske zone "Printex", a onda prema Zhuru /Žur/.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Takođe ste rekli: "Dok smo hodali, policijske vojne linije
2 bile su vrlo guste. Bila je tamo Vojska Jugoslavije sa vojnicima,
3 minobacačima, borbenim vozilima i drugim vozilima."

4 Recite nam, kako znate da je tamo bilo i vojnika?

5 O: Gdje to mislite?

6 P: Vi, u Vašoj izjavi - na 4 strani, 7. paragraf na engleskom, a
7 5. strana, 2. paragraf odozdo na albanskom - Vi tamo kažete da kad su
8 Vas izvodili iz Vaše četvrti da su policijske linije i linije paravojnih
9 formacija bile vrlo guste, a da je tamo bila prisutna i Vojska
10 Jugoslavije i da su bili prisutni i vojnici.

11 O: Da. S jedne strane su bili policajci, s druge strane smo mogli
12 vidjeti razne vrste zelenih uniformi. Neki od njih imali su i zelene
13 maske na ustima, kao neke mrežice, imali su poveze na glavi i, kao što
14 sam rekao, bili su stariji od normalnih vojnika, pa nas je to navelo na
15 pomisao da to nije bila redovna vojske, nego paravojska.

16 P: Da li je tamo bilo i redovnih vojnika, pored ovih pripadnika
17 paravojnih formacija?

18 O: Redovni vojnici su se stalno kretali u blizini "Printexa" i
19 "Progresia". Stalno su se kretali. Tamo gdje smo mi bili, tamo su bile
20 policijske snage i paravojne snage.

21 P: Ti redovni vojnici koji su se stalno kretali, jeste li Vi njih
22 sami vidjeli?

23 O: Da.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A kako ste znali da su to vojnici?

2 O: Tamo je bilo zelenih tenkova i oklopnih vozila i to nas je
3 navelo na pomisao da su to vojnici. Isto tako, u tvornici "Progres" je
4 bilo raznih vrsta vozila.

5 P: Da li se sjećate što su ti vojnici nosili na sebi?

6 O: Vojnici su nosili zelene uniforme.

7 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Molim sada dokazni predmet 5318.

8 P: I dok čekamo na to, recite nam, gospodine, sljedeće: Vi ste
9 spomenuli razne vrste vozila koje ste vidjeli u tvornici "Progres". Ja
10 ću Vam sada pokazati više fotografija raznih vozila, pa nam recite da li
11 prepoznajete neka od vozila na ovim fotografijama. Da li ste nešto od
12 toga vidjeli tamo? Sada smo na prvoj strani.

13 O: Koliko se ja sjećam, vozilo na fotografiji broj 2. Na
14 fotografiji broj 1, ali nisam sasvim siguran, znam da su bili zeleni.
15 Ali bilo je raznih vrsta vojnih vozila tamo.

16 P: Idemo sada na sljedeću stranu. Da li ste vidjeli neko od ovih
17 vozila?

18 O: Da. Vozilo na fotografiji broj 7. Isto tako broj 6. Nisam
19 sasvim siguran na brojcima 8, ali bilo je tamo sličnih vozila.

20 P: Hvala Vam.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] I zadnju stranu ovog dokaznog
2 predmeta.

3 P: Da li ste vidjeli nešto od ovih vozila?

4 O: Ne sjećam se da sam vidio ovu vrstu vozila.

5 P: Vi u Vašoj izjavi kažete da ste prilikom odlaska iz Prizrena
6 bili spriječeni da idete drugim ulicama, nego samo onim ulicama kuda su
7 oni željeli da idete. Kažete da ste imali pratnju sve dok niste izašli
8 iz grada. Recite nam, kako su vas to spriječili da idete drugim ulicama?

9 O: Na svakom ulasku u grad nalazili su se *Pinzgauer*-i, ili manja
10 vozila na glavnim cestama, i tamo su se nalazili policajci koji su
11 usmjeravali gomilu. Tako je to bilo sve do izlaska iz Prizrena. Svaka
12 cesta koja je vodila do centra grada je bila blokirana tom vrstom
13 vozila.

14 P: Kažete da ste imali pratnju dok niste izašli iz grada. Tko vas
15 je to pratio iz grada?

16 O: Koliko se ja sjećam, to je bilo jedno zeleno vozilo koje je
17 vodilo na čelu.

18 P: Da li se sjećate jeste li možda vidjeli to vozilo na ovim
19 fotografijama koje sam Vam pokazala? Da li možda to želite ponovo
20 pogledati, to zeleno vozilo za koje kažete da vas je vodilo iz grada?

21 O: Da, molim Vas da mi pokažete fotografije ponovo.

22 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Molim P318.

23 P: Da li je neko od vozila na prvoj strani to vozilo?

24 O: Ne.

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim sljedeću stranu.

2 O: Da, fotografija br.7.

3 P: Hvala. Rekli ste da je Vama i Vašoj grupi trebalo 12 sati da
4 dođete do albanske granice. Koliko je daleko Prizren od albanske
5 granice?

6 O: Pa, rekao bih 15 do 20 kilometara. Nisam možda jako točan, ali
7 otprilike je to udaljenost.

8 P: Jeste li prije toga dana išli do albanske granice?

9 O: Ne, nikada. Išao sam do sela Zhur, jer da sam išao ravno do
10 granice, morao bih proći kroz mnoge kontrolne točke, zato mi se nije
11 činilo razumnim da idem tim smjerom. Budući da je to bilo granično
12 područje, tamo je i ranije bilo mnogo više provjera.

13 P: U prvom paragrafu na petoj strani na engleskom, kažete da ste
14 na putu prema granici, nakon Zhura stalno nailazili na vrijeđanje
15 specijalnih policijskih snaga, istih onih koje su bile u gradu. Što su
16 Vam oni rekli?

17 O: Služili su se uvredljivim riječima. Psovali su nas, ne bih Vam
18 mogao sada ponoviti sve te psovke kojima su se koristili. Isto tako,
19 pokazivali su nam razne geste, sugerirajući da će nas zaklati. Govorili
20 su nam: "Gdje vam je OVK da vas brani? Gdje vam je Thaqi?"

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Razne vrste prijetnji i razne vrste uvredljivih stvari.

2 P: Vi ste, znači, putovali u konvoju. Recite nam, ako znate,
3 koliko je veliki bio taj konvoj?

4 O: Nije se mogao vidjeti kraj konvoja, toliko je bio dug. Činio
5 se beskrajnim. Čak i nakon što smo prešli u Albaniju, konvoji su i dalje
6 nastavili stizati u Kukës. Kukës je bio prepun izbjeglica, izbjeglica
7 koji su govorili kroz što su prošli. Vidjelo se koliko su bili
8 preplašeni, kao posljedica onoga što im se dogodilo. Kukës nije mogao
9 prihvatiti sve te izbjeglice zato jer su konvoji bili ogromni i
10 prelazili su u Kukës danima i mjesecima.

11 P: Koliko je bilo vas u Vašoj neposrednoj grupi s kojom ste Vi
12 išli? Da li znate koliko vas je bilo?

13 O: Oko 30, mislim.

14 P: Idemo sada na događaj na albanskoj granici. Kažete da je Vaš
15 traktor zaustavljen na albanskoj granici. To je drugi paragraf na petoj
16 strani. Recite nam, tko je zaustavljao taj traktor u kojem ste se Vi
17 nalazili?

18 O: Kad smo došli do carinske kućice, na onome što je sada granica
19 između Kosova i Albanije - u ono vrijeme je to bila granica između bivše
20 Jugoslavije i Albanije - tamo su se nalazila dvojica policajaca, svaki s
21 jedne strane. Jedan je nosio plavu uniformu i ličio je na carinika.
22 Zatražili su sve naše identifikacijske dokumente i registracijske
23 tablice. Neki ljudi nisu imali te dokumente i brinuli su se šta će im se
24 dogoditi.

25

26

27

28

29

30

1 Jedan od nas je nešto bolje znao srpski i mi smo odlučili da on preda
2 sve dokumente. Tamo, odmah do nas, nalazila se jedna velika hrpa
3 dokumenata i registracijskih tablica.

4 P: Ako sam dobro shvatila, Vi ste putovali u okviru jednog većeg
5 konvoja. Da li ste vidjeli što se dogodilo sa identifikacijskim
6 dokumentima ili tablicama drugih ljudi u konvoju sa Vama?

7 O: Njima se dogodilo isto što i nama. Nekima je to bilo lakše,
8 nekima je bilo teže, meni je bilo relativno lako jer, kao što sam već
9 rekao na prvom suđenju gdje sam svjedočio, ja i moja obitelj nismo
10 prošli kroz najgori tretman. Bili smo preplašeni, istjerali su nas iz
11 naše kuće, uskratili su nam pravo da živimo u našem domu.

12 P: Hvala.

13 O: Ali svi su prošli kroz isti postupak.

14 P: Ja sam Vas konkretno pitala što se dogodilo sa
15 identifikacijskim dokumentima ili tablicama drugih ljudi u konvoju toga
16 dana? Ako ste to vidjeli?

17 O: Da. Vidio sam. Dokumente su sakupili i bacili na tu hrpu koja
18 je bila jako velika. Tamo su bili dokumenti i drugi osobni papiri,
19 registracijske tablice, itd.

20 P: Idemo sada na neke lokacije na koje ste otišli, kad ste
21 putovali iz Prizrena do konačnog odredišta.

22 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Molim 615 po 65ter, strana 26.

23 P: Vi u Vašoj izjavi, na petoj strani, predzadnji paragraf,
24 kažete:

25

26

27

28

29

30

1 "Nakon incidenta na albanskoj granici, došli smo do granice,
2 došli smo do Morine, stavili nešto goriva u traktor i nastavili za
3 Kukes, gdje smo došli u 07.00h sljedećeg jutra. Mislim da je to bio 29.,
4 ali nisam 100 posto siguran. Ostavili smo traktor kod jednog našeg
5 rođaka i uzeli autobus za Tiranu."

6 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Molim da sad zumiramo gornju
7 polovicu strane. Molim sada da svjedok označi neke od lokacija koje je
8 spomenuo. Možemo li još malo više zumirati gornji lijevi dio strane?
9 Možemo li pomaknuti malo prema gore, prema gore, molim? Ne, suprotno.
10 Hvala.

11 P: Vi ste u Vašoj izjavi spomenuli Zhur i rekli ste da je
12 specijalno policija nakon Zhura stalno vrijeđala vašu grupu. Vidite li
13 Zhur na ovoj karti? Molim da zaokružite Zhur i označite ga slovom A.

14 O: [svedok obeležava]

15 P: Hvala. Onda ste rekli da ste došli do albanske granice i da
16 Vam je tamo naređeno da ostavite vaše identifikacijske dokumente i
17 registracijske tablice. Možete li pronaći mjesto gdje se to dogodilo,
18 možete li zaokružiti približno mjesto? Tamo gdje su Vam oduzeli
19 dokumente.

20 O: [svedok obeležava]

21 P: Zaokružili ste Morinu?

22 O: Da, Morinu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Tamo su vam, znači, oduzeli osobne karte i registracijske
2 tablice?

3 O: Tamo je i granica, granica između Kosova i Albanije.

4 P: I možete li još označiti Morinu slovom B?

5 O: [svedok obeležava]

6 P: Kažete da ste nakon toga otišli u Kukës, možete li označiti
7 Kukës slovom C?

8 O: [svedok obeležava]

9 P: Hvala.

10 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Molim da se ovaj dokazni predmet
11 uvrsti u spis.

12 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Prima se u spis.

13 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P00807.

14 GĐA GOPALAN: [simultani prevod]

15 P: Kažete da ste nakon toga sa Vašom obitelji otišli u Tiranu. A
16 onda ste se vratili u Prizren, 19. juna 1999. To je u zadnjem paragrafu
17 engleske verzije. Zašto se niste vratili u Prizren sa Vašom obitelji?
18 Zašto ste se sami vratili?

19 O: Situacija je još uvijek bila nejasna, nesigurna u to vrijeme.
20 Bilo je glasina da je Kosovo slobodno, da su ušle snage NATO pakta, ali
21 nisam se osjećao dovoljno sigurno da sa sobom povedem svoju obitelj, jer
22 bilo je minskih polja, bilo je eksplozivnih zamki i zato sam ja odlučio
23 da odem sam, da pogledam kakva nam je kuća, da vidim što se dogodilo.

24

25

26

27

28

29

30

1 I u kući sam zatekao nešto malo štete, ali je kuća i dalje stajala i u
2 njoj se moglo živjeti i onda sam se vratio po moju obitelj i onda sam se
3 zajedno sa njima vratio na Kosovo.

4 P: Gdje se nalazila Vaša obitelj u to vrijeme?

5 O: U Tirani.

6 P: Gdje ste Vi i Vaša obitelj živjeli u Tirani?

7 O: Živjeli smo u šatorima.

8 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Časni Sude, imam još jednu temu
9 za koju će mi trebati otprilike 10 minuta. Ja mogu početi, ako hoćete.

10 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Idemo sada na drugu pauzu, pa
11 onda možete završiti Vaše ispitivanje nakon toga.

12 Nastavićemo sa radom u pet do jedan.

13 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim, ustanite.

14 ... Početak pauze u 12.28h

15 ... Sednica nastavljena u 13.00h

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim. Možete
17 sestati.

18 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Gopalan.

19 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

20 P: Gospodine, imam za Vas nekoliko pitanja u vezi sa posljednjom
21 temom za danas, a to se odnosi na obrazovni sistem na Kosovu tokom 1990-
22 ih godina. Želela bih da se vratim na početak Vaše izjave. Na engleskom
23 to je pasus tri na strani 2. Tamo kažete da ste pre rata Vi bili
24 nastavnik albanskog jezika u jednoj osnovnoj školi. Takođe kažete da je
25 srpska politika u pogledu obrazovanja bila obeležena diskriminacijom i
26 da su škole služile Srbima, a ne Albancima.

27

28

29

30

1 Možete li da nam objasnite šta mislite pod time da je srpska obrazovna
2 politika bila diskriminatoraska?

3 O: Imajući na umu da je od 1989. godine sprovedena politika koja
4 je lišila Albance svih njihovih prava, uključujući i njihovu autonomiju,
5 1990. godine oni su počeli da izazivaju trovanja u školama, a počinioci
6 toga nikad nisu pronađeni. To je ostalo tajna. Čak i danas sprovedene su
7 neke istrage i ništa nije utvrđeno. To su počinili srpski počinioci, sa
8 namerom da se u školama sprovode samo srpski nastavni planovi i
9 programi. Albanci se sa tim nisu slagali, pa su zato uspostavili svoj
10 paralelni sistem obrazovanja.

11 Posle ovih iskustava koja sam pomenuo u srednjim školama, a onda
12 1992., ako se ne varam, svi albanski studenti i srednjoškolci bili su
13 lišeni prava da se obrazuju u istim objektima u koje su išli do tada.
14 Bilo im je zabranjeno da ulaze u univerzitetske objekte i u srednje
15 škole, dok su osnovne škole nastavile da funkcionišu u dve smene. Srbi,
16 i čini mi se još neke nacionalnosti, išli su u školu pre podne, a
17 Albanci popodne, po skraćenom programu.

18 P: Samo da Vas sada prekinem, kako bismo razjasnili neke od
19 stvari koje ste maločas rekli. Rekli ste: "Posle iskustava koja sam
20 pomenuo u srednjim školama."

21 Šta ste Vi to iskusili u srednjoj školi kao đak srednje škole,
22 odnosno srednjoškolac, ako ste to hteli da kažete? Pominjali ste
23 paralelni obrazovni sistem, kada ste to rekli.

24 O: Ne. Paralelni sistem je počeo da funkcioniše kasnije, kada su
25 Albancima ukinuta njihova obrazovna prava i u toj situaciji oni su
26 osmislili paralelni obrazovni plan po kome su polaznici srednjih, viših
27 i visokih škola počeli da idu u privatne objekte.

28
29
30

1 To su bile kuće koje su pretvorene u škole, što će reći improvizovane
2 škole.

3 P: Hvala. A da li ste Vi, kao nastavnik, iskusili tu
4 diskriminatorску politiku u obrazovanju, koju ste pominjali?

5 O: Ne samo ja, već cela moja generacija nastavnika i đaka, bili
6 smo izloženi toj diskriminaciji što je danas životna činjenica, jer je o
7 tome mnogo govoreno i bilo je napora da se pronađu rešenja za ovaj
8 problem sve do 1997.

9 P: Hvala. Da Vas sada prekinem. Možete li Vi, kao nastavnik koji
10 ste predavali u osnovnoj školi, da nam date neke konkretne primere
11 diskriminacije koje ste Vi iskusili?

12 O: Da. U školi gde sam ja predavao, a ona se zvala "Emin Duraku"
13 i tamo sam radio do 1991., srpski režim skinuo je tablu koja se nalazila
14 na fasadi škole koja je imala albansko ime i školi je dato ime nekog
15 Srbina umesto toga. To je bio prvi korak u smislu diskriminacije.

16 A zatim, s obzirom na činjenicu da su Srbi i druge nacionalnosti
17 radili tamo od 7.00h do 14.00h, sa vrlo malim brojem đaka, kojih je bilo
18 oko 470, ako se ne varam, Albanci koji su radili od 15.00h do 19.00h
19 morali su da predaju broju od 1.200 đaka. Mi nismo imali pravo, odnosno,
20 nismo imali pristup svim nastavnim sredstvima kako bismo učili svoje
21 đake. Bili smo prinuđeni da radimo u vanrednim okolnostima, a to je za
22 nas bilo apsolutna diskriminacija. Tako je bilo u obrazovanju, a i u
23 svim drugim oblastima života. I zato smo došli u onaj stadijum do koga
24 smo kasnije došli.

25

26

27

28

29

30

1 P: Kada kažete da niste imali pristupa svim nastavnim sredstvima,
2 možete li da navedete neke konkretne primere, na šta mislite kada
3 pominjete nastavna sredstva?

4 O: Da. Mislim, na primer, na biblioteku. Nisam imao pristupa
5 biblioteci ili drugim nastavnim materijalima, nismo imali pristup ni
6 laboratorijama koje su postojale u školi, jer su njih koristili samo
7 srpski đaci. Mi smo svi bili obavezni da radimo u jednom zajedničkom
8 holu. Situacija je bila haotična, bili smo ograničeni na suženi prostor,
9 ali bez obzira na to čak i pod takvim okolnostima smo radili, kako bismo
10 nekakav vid obrazovanja obezbedili svojim đacima. Do 1992. godine, kada
11 je nastava u potpunosti prekinuta.

12 P: Hvala, a na koji vremenski period mislite kada kažete, na
13 primer, da niste imali pristup biblioteci? Kažete da je nastava
14 prekinuta 1992. Ali, u kom vremenu pre 1992., koliko dugo pre 1992. su
15 počeli ovi primeri koje ste nam naveli, odnosno ta nemogućnost pristupa
16 nastavnim sredstvima, i tako dalje?

17 O: Ja sam počeo da radim u Osnovnoj školi "Emin Duraku" 1985.
18 godine. Do tada sam bio student, što znači da sam iskusio ovaj vid
19 diskriminacije i kao student, jer sam bio prinuđen da studiram pod
20 vanrednim okolnostima, ali takođe i kao nastavnik. Ta situacija počela
21 je još pre 1985. godine, ali ne mogu Vam navesti tačan datum.

22 P: Hvala, gospodine. Pre nego što završim, želela bih samo da Vam
23 još jednom skrenem pažnju na Vašu izjavu.

24 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] I, ako bismo mogli sada da
25 prikažemo dokument P00806, molim. I to, da vidimo na ekranu i verziju na
26 engleskom i onu na albanskom.

27 P: Počecemo od strane 1 Vaše izjave.

28
29
30

1 Gospodine, u izjavi na albanskom jeziku na ekranu pred Vama,
2 videćete da negde otprilike na polovini strane pominju se dva datuma
3 razgovora. Jedan je iz aprila 1999., a drugi je iz oktobra 2001.

4 O: Da.

5 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Možemo li sada, molim Vas, da
6 pređemo na drugu stranu?

7 P: Možete li, molim Vas, da pročitate prvi pasus stranice koja je
8 sada pred Vama?

9 O: "Beleška istražitelja: Ova izjava uključuje i proširuje
10 nepotpisani razgovor sa ovim svedokom i koji mu nije ponovo pročitan, a
11 koji je obavio Yves Roy 14. aprila 1999. u Tirani, Albanija."

12 P: Hvala, samo taj prvi pasus. Da li ste ono što ste nam upravo
13 pročitali slaže sa tim, sa Vašim sećanjem da ste obavili jedan razgovor
14 1999. godine, koji Vam nije bio pročitan i koji niste potpisali?

15 O: Da, tako je.

16 P: A kada ste obavili taj razgovor u Tirani, da li se sećate gde
17 ste bili?

18 O: Bio sam u jednom hotelu, ali se ne sećam više imena tog
19 hotela.

20 P: Hvala najlepša, gospodine, nemam daljih pitanja za Vas u ovoj
21 fazi.

22 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala Vam.

23 Gospodine Đorđeviću, izvolite.

24 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala, časni Sude.

25

26

27

28

29

30

1 Unakrsno ispituje g. Đorđević:

2 P: Dobar dan, gospodine Beqiraj. Ja sam Dragoljub Đorđević,
3 branilac ovde optuženog, i želim da Vam postavim utoliko pitanja ukoliko
4 bismo mogli da doprinesemo boljim saznanjima u odnosu na ono o čemu ste
5 svedočili u Vašim izjavama, dakle u ovom Tribunalu, i uopšte danas,
6 odgovarajući na pitanja predstavnika tužitelja.

7 Ja ću sada krenuti upravo sa onim sa čim je moja kolegica,
8 uvažena Gopalan, završila. To je ova izjava koju ste dali 14. aprila
9 1999. godine u Tirani u Albaniji u nekom hotelu; ne znam, ne sećate se
10 imena hotela. Rekli ste, potvrdili ste da ste tu izjavu dali, ali da je
11 niste potpisali i da je niste pročitali. Recite mi, od kog ste Vi
12 zapravo datuma u Tirani, pre tog 14. aprila kada dajete izjavu?

13 O: Bio sam u Albaniji od 29. marta 1999., kada smo silom
14 proterani.

15 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospođo Gopalan, izvolite.

16 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Samo da razjasnimo, zastupnik
17 Odbrane pominje izjavu koju svedok nije potpisao niti mu je ona
18 pročitan, ali mislim da je svedok pročitao odlomak koji se odnosi na -

19 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Ja ću to pogledati, gospođo
20 Gopalan, ne morate da brinete za takve pojedinosti. Pročitali smo šta
21 tamo stoji i uzeli smo u obzir te okolnosti. Hvala.

22 GĐA GOPALAN: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

23 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Molim nastavite, gospodine
24 Đorđeviću.

25 G. ĐORĐEVIĆ: Hvala Vam, Vaša visosti.

26

27

28

29

30

1 P: Kažite mi - iz Kukesa ste, zajedno sa Vašom porodicom, otišli
2 u Tiranu. Da li je to tačno?

3 O: Da, tako je.

4 P: Od kada ste u Tirani? Sećate se datuma otprilike?

5 O: Da. U Kukesu smo ostali samo do popodneva tog 29. marta i tog
6 popodneva smo krenuli za Tiranu. Stigli smo u Tiranu 30. marta.

7 P: Gospodine Beqiraj, odgovorite mi, molim Vas, ko je sve
8 prisustvovao davanju ove izjave od 14. aprila u nekom hotelu u Tirani?
9 Da li se sećate?

10 O: Sećam se jednog istražitelja i jednog prevodioca, Albanca,
11 čijeg se imena sada ne mogu setiti.

12 P: Kako ste došli u kontakt sa istražiteljem Tribunala, da biste
13 mu na kraju 14. aprila 1999. dali izjavu o kojoj pričamo sada?

14 O: Oni su došli u logor, gde smo mi bili smešteni u onim šatorima
15 koje sam pominjao, i onda su nas jedan prevodilac, jedan istražitelj,
16 pitali hoćemo li da damo izjave o tome šta nam se desilo, kako je došlo
17 do toga da smo stigli u Tiranu, i tako dalje.

18 P: Kažite mi, da li je to bila jedina izjava koju ste dali ikome
19 toga dana ili ih je bilo još?

20 O: U Tirani sam dao samo tu izjavu, nisam dao nikakvu drugu.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Da li ste posle ove izjave davali još neke izjave?
- 2 O: Jesam, na Kosovu. Ako se dobro sećam, 2001.godine.
- 3 P: Kažite mi, prilikom davanja te izjave na Kosovu 2001. godine,
- 4 da li je bilo pominjanja ove izjave, koju ste dali 14.aprila 1999.
- 5 godine u Tirani?
- 6 O: Ne sećam se toga.
- 7 P: Da li se sećate, da li je isti istražitelj bio u pitanju koji
- 8 Vas je saslušavao, kao i u Tirani?
- 9 O: Mislim da nije, da je bio neki drugi istražitelj.
- 10 P: Da li Vam je taj drugi istražitelj pomenuo, pre nego što ste
- 11 dali izjavu 6. oktobra 2001. godine - za koju ste danas mojoj uvaženoj
- 12 koleginiци potvrdili da ste je dali - ovu prethodnu izjavu od 14. aprila
- 13 1999. godine, tražeći, pošto Vam je predočio tu izjavu, da istu dopunite
- 14 ili eventualno kažete neke nove činjenice o kojima niste govorili 1999.
- 15 godine?
- 16 O: Da, da.
- 17 P: Da li ste tada, dakle oktobra 2001. godine, konačno imali
- 18 priliku da pročitate izjavu od 14. aprila 1999. godine u celosti, koju
- 19 ste dali?
- 20 O: Ne sećam se.
- 21 P: Pre ovoga ste govorili da Vam je ta izjava predočena. Na koji
- 22 način je predočena, samo prostim pominjanjem ili predočavanjem sadržaja
- 23 koji je bio u toj izjavi?
- 24 O: Pravo da Vam kažem, uopšte se toga ne sećam, jer je sada
- 25 prošlo 10 godina, a to su neke sitne pojedinosti kojih mi je teško da se
- 26 setim. Posle svega onog kroz šta smo prošli, svi smo bili pod stresom i
- 27 želeli smo da izbrišemo iz sećanja sve te događaje.
- 28
- 29
- 30

1 Do dan-danas mnogi ljudi na Kosovu žive pod stresom, što je
2 posledica tih događaja, a i ja sam pretrpeo taj isti stres i traumu i
3 trpim je sve do danas, jer nije lako da zaboravite takvu neku groznu
4 situaciju ako ste kroz tako nešto prošli. Nije reč samo o onome što sam
5 video, već i šta sam video u medijima ili priče koje sam čuo od ljudi.
6 To je bila stvar koja se nije odnosila na nekog pojedinca, već na čitav
7 jedan narod. To je bila jedna zajednička patnja, rekao bih, tako da ima
8 mnogo stvari koje sam zaboravio u međuvremenu.

9 P: Gospodine Beqiraj, potpuno Vas razumem i saučestvujem u tome o
10 čemu ste sada pričali. Nažalost, mi smo ovde na sudu i osim osećanja
11 moramo da govorimo i o činjenicama. Ja još jednom izražavam svoje
12 žaljenje zbog svega toga što ste preživeli, ali o činjenicama nažalost
13 se mora govoriti. Pa ću ja u tom smeru i smislu i nastaviti.

14 Obzirom...

15 G. ĐORĐEVIĆ: Ja bih molio da se ponovo na ekran stave - ustvari,
16 ja mislim da je ona već na ekranu, ova izjava od 6.10.2001. godine, sâm
17 početak druge strane, na albanskom i na engleskom jeziku. Ova izjava je
18 inače već usvojena kao dokazni predlog.

19 P: Evo pogledajte ovde, na početku, napomena istražitelja, tu
20 piše: "Ova izjava sadrži i proširuje nepotpisanu i nepročitanu izjavu
21 ovog svedoka koju je uzeo istražitelj Yves Roy 14. aprila 1999. u
22 Tirani, Albanija."

23 Kako da tumačimo ovu izjavu istražitelja, odnosno ovo što je on
24 napisao, a Vi kasnije i potpisali? Recite nam, da bi nam svima bilo
25 jasnije, o čemu se ovde do kraja radi?

26 O: Ja nikad nisam imao nikakvih problema sa nekim sudom, ovo je
27 drugi put u životu da sam prisutan na nekom sudu i nemam nikakvo pravno
28 iskustvo.

1 Meni je rečeno da potpišem izjavu i ja sam je potpisao, misleći
2 da se radi o potpisivanju izjave koju sam maločas bio dao. Tako da nemam
3 ništa drugo da kažem u odgovoru na Vaše pitanje. Da sam i ja advokat,
4 bio bih u boljem položaju da znam kako da postupam. Budući da nisam
5 advokat, nisam znao ništa bolje od ovoga.

6 P: Gospodine Beqiraj, moje pitanje nije pravno, ono se odnosi
7 samo na činjenice. Da li sam u pravu ako nakon ovog Vašeg odgovora mogu
8 da zaključim da Vi, zapravo, nikada niste imali priliku da se upoznate
9 sa izjavom od 14. aprila 1999. godine, datoj istražitelju Yves Royu, i
10 da zapravo istražitelj koji je ovo konstatovao, a radi se o Clifford
11 Smithu, zapravo nije Vam nikada predočio ovu izjavu i niste imali
12 prilike nikada -

13 O: Iskreno rečeno, ne sećam se.

14 P: Ne mogu da verujem da se ne sećate da li ste ikada pročitali
15 izjavu, dakle, od 14. aprila 1999.

16 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Gospodine Đorđeviću, svedok Vam
17 je rekao da se ne seća onoga što ga pitate sa početka druge izjave. Na
18 kraju prve izjave, videćete jednu belešku masnim slovima, gde se kaže:
19 "Ova izjava nije pročitana svedoku." I to, kako bih ja sugerisao, u
20 potpunosti objašnjava zašto se na početku druge izjave nalazi beleška
21 istražitelja, dakle, to nije napomena svedoka, već napomena
22 istražitelja, da prva izjava nije bila potpisana i nije bila pročitana
23 svedoku.

24
25
26
27
28
29
30

1 G. ĐORĐEVIĆ: Ali, na početku kaže: "Ova izjava sadrži i
2 proširuje..."

3 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Nema nikakve tajne u vezi s
4 tim. Ako pročitate obe izjave, videćete da je prva izjava takva kakva
5 je, a onda ima nekih dodataka, i to Vam je vrlo dobro poznato, i stoga
6 je i prva izjava uključena. Možda bih ja trebalo da postanem svedok,
7 gospodine Đorđeviću.

8 G. ĐORĐEVIĆ: Vi ćete ipak, časni Sude, suditi do kraja u ovom
9 predmetu, a što se tiče mog nastojanja, ono se odnosi na razlike u
10 iskazu koga je svedok dao u prvoj i u drugoj izjavi, o čemu ja sada neću
11 moći da postavljam pitanja, obzirom da je očigledno da svedok ovu prvu
12 izjavu nikada nije pročitao i ne može svedočiti o tome da je u njoj
13 zabeleženo upravo sve ono što je on tom prilikom rekao. To je to. Ja se
14 izvinjavam Sudu na ovom nastojanju, ja ću nastaviti dalje.

15 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Ja to ne vidim tako, gospodine
16 Đorđeviću. Izjava mu nije pročitana kada ju je on dao 1999. godine, ali
17 2001. dao je izjavu koja uključuje ono što je rekao 1999. godine, tako
18 da mora da je na neki način pregledano ono što je on rekao 1999. u toku
19 razgovora koji je obavljen 2001. Ono što je ovom Sudskom veću važno
20 jeste da li u nekom značajnom delu izjave iz 2001. godine ima neke
21 greške, previda ili nečeg što je izostavljeno i ja bih Vam predložio da
22 se usredsredite na sadržaj, radije nego na način kako je izjava uzeta.
23 To će biti brže, a nama će biti od veće koristi. Hvala.

24 G. ĐORĐEVIĆ: Biće tako. Hvala Vam, časni Sude.
25
26
27
28
29
30

1 P: Rekli ste da ste bili profesor albanskog jezika u vreme
2 neposredno pred rat, u školi koja je nosila naziv "Emin Duraku". Kažite
3 mi, da li ste bili nastavnik u okviru redovnog školskog obrazovnog
4 sistema Republike Srbije albanskog jezika ili ste bili nastavnik u
5 okviru paralelnog, albanskog sistema obrazovanja tada?

6 O: Već sam rekao kad sam dao izjavu da, nakon diskriminacije,
7 nakon opasnosti s kojima smo bili suočeni od 1999. nadalje, albanski
8 učenici su kao rezultat srpske diskriminacione politike bili razdvojeni
9 od Srba. To su bile dvije različite grupe, dvije različite smjene. Više
10 škole i univerziteti zatvoreni su za albanske studente. To je dobro
11 poznata činjenica. Mi smo često protestirali protiv takve situacije i
12 tražili da nam se dâ to pravo, tražili da naši studenti mogu dobiti
13 jedan paralelni sistem, to sam već ranije objasnio. Jer, da nismo
14 uspostavili taj paralelni obrazovni sustav, naši studenti ne bi dobili
15 nikakvo obrazovanje.

16 P: Moje pitanje - Vi ste dali jedan opšti odgovor, o tome smo već
17 dosta slušali i od drugih svedoka koji su se ovde pojavili - moje
18 pitanje konkretno se odnosi na školu "Emin Duraku", gde ste Vi bili
19 nastavnik. Ako možete da nam odgovorite da li ste do kraja predavali u
20 toj školi ili ste išli na držanje nastave po privatnim kućama, u nekoj
21 posebnoj organizaciji albanske nacionalne zajednice.

22 O: Ranije sam već rekao da sam u tom desetljeću bio i student i
23 nastavnik, što znači da sam iskusio dvije stvari, odnosno, istu
24 situaciju iz dvije različite perspektive.

25
26
27
28
29
30

1 Godine 1992. uspostavili smo paralelni obrazovni sistem. Htjeli
2 smo se upisati u normalni obrazovni sistem, međutim, policija je
3 opkolila zgradu i nije nam dozvolila da uđemo unutra. Nakon nekoliko
4 mjeseci, budući da nismo polazili nikakvu školu, bili smo godine
5 1992./1993., ako se ne varam u martu, započeli sa studiranjem u
6 privatnim kućama. Isto vrijedi i za srednjoškolce, koji su takođe
7 pokušali pronaći neke improvizirane lokacije da nastave sa obrazovanjem.
8 Osnovne škole nastavile su funkcionirati u istim objektima u koje su
9 odlazila i srpska djeca. Situacija u kojoj smo mi morali raditi bila je
10 jedna diskriminaciona situacija i to nitko ne može zaniijekati, to se
11 može dokazati činjenicama, postoje dokumenti, to svi dobro znaju.

12 P: Opet ste dali jedan veoma uopšten odgovor, ali na kraju ste
13 rekli da su osnovne škole, znači "Emin Duraku" za koju sam ja Vas pitao,
14 nastavile da rade tako što su i albanska deca dolazila i pohađala
15 osnovnu školu u toj školi. Da li sam u pravu kada to kažem?

16 O: Da.

17 P: Kažite mi, obzirom da ste bili profesor albanskog jezika, da
18 li ste bili u radnom odnosu, Vi lično?

19 O: Od 1995. godine, da.

20 P: Od koga ste primali lični dohodak od 1995. godine?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Plaće smo dobivali od albanskog rukovodstva u to vrijeme, jer
2 Albanci su bili segregirani, imali su vlastite programe i ljudi su sami
3 plaćali svoje doprinose, kako bi se time platile plaće učitelja u onoj
4 mjeri u kojoj su to mogli priuštiti si. Tako bi djeca dobila
5 obrazovanje, kako ne bi ostala nepismena. To je bio vrlo plemeniti čin,
6 zato jer je pravo na školovanje albanskim učenicima bilo uskraćeno. Već
7 sam rekao da su svi objekti bili zatvoreni. Ta nepravda, ta
8 diskriminacija je nas prisilila da pređemo na takav oblik obrazovanja. I
9 za osnovno, i za srednje školstvo, i za sveučilišta.

10 P: Da li ste ikada bili zaposleni u državnom sistemu obrazovanja
11 Republike Srbije i bivše Jugoslavije?

12 O: Ne. Ali čak i oni koji jesu bili zaposleni tamo, od godine
13 1990. su istjerani sa posla, sa svojih radnih mjesta, otpušteni. I
14 Kosovo je postalo socijalni slučaj, situacija je bila grozna, ljudi su
15 otpušteni s posla i ostajali su nezaposleni. Siromaštvo se povećava,
16 nezadovoljstvo je raslo, jer je diskriminacija bila široko
17 rasprostranjena. Ne samo u obrazovanju, nego i u svim sferama života.

18 P: Ako je tako kao što kažete, na koji način vam je bilo
19 omogućeno da koristite za nastavu javne objekte obrazovnog sistema
20 Republike Srbije, kao što je Osnovna škola "Emil Duraku", o kojoj Vi
21 pričate? U popodnevrim satima ste rekli da su nastavu pohađali Albanci,
22 u prepodnevrim satima svi ostali.

23 O: Prvo i prvo, ti objekti ne pripadaju Republici Srbiji,
24 pripadaju Kosovu, gdje je najveća većina stanovništva albanska, oko 92
25 posto.

26
27
28
29
30

1 Srba je bilo samo 5 posto, a ostatak su činile druge nacionalnosti. No,
2 ovo nije mjesto da se o tome razgovara. Pomoć su pružali ljudi koji su
3 ekonomski bolje stajali, koji su imali neke privatne aktivnosti, kao i
4 Albanci koji su radili u inozemstvu. Oni su doprinosili sistemu
5 obrazovanja na albanskom.

6 P: Da li sam u pravu kada kažem da vas vlasti Republike Srbije
7 nisu sprečavali da vaša deca pohađaju Osnovnu školu "Emil Duraku", tih
8 1.200 učenika osnovne škole koje ste pomenuli?

9 O: Mislim da sam bio vrlo jasan. Da ponovim još jednom. U
10 osnovnim školama bilo je moguće nastaviti sa obrazovanjem u javnim
11 objektima. No, kad je riječ o srednjim školama i univerzitetima, to je
12 bilo zabranjeno. Vi vrlo dobro znate da je putem sporazuma sa
13 Sant'Egidiom učinjen pokušaj da se razriješi pitanje albanskog
14 obrazovanja. Međutim, to je propalo, tako da Albanci nisu dobili pravo
15 na obrazovanje.

16 P: Pomenuli ste Sant'Egidio sporazum. Da li Vi imate saznanja da
17 su srpske vlasti predale određene univerzitete albanskoj nacionalnosti?
18 Da li znate o tome ili ne znate o tome, kad već pominjete Sant'Egidio?
19 I, ako znate, koje su univerzitete predali Albancima, po tom sporazumu?
20 Govorimo o 1998., je li tako?

21 PREVODILAC: Možete li ponoviti godinu?

22 O: Možda su kao rezultat tog sporazuma neki objekti predani, kako
23 bi se međunarodna javnost zavarala da misle da Albanci imaju
24 obrazovanje.

25
26
27
28
29
30

1 No, ja sam u to vrijeme i sâm bio student u Prishtini i pohađao sam
2 nastavu u privatnoj kući. Sjedili bismo na pođu, nismo čak imali ni
3 klupe, nikakve resurse. U toj situaciji, cijela generacija morala se
4 obrazovati u takvim mizernim uvjetima. Često smo bili izloženi napadima
5 policije, racijama. Oni bi došli i zaplijenili naše školske materijale.

6 G. ĐORĐEVIĆ: Zamoljen sam od prevodioca da ponovim godinu, radi
7 se o 1998. godini.

8 P: Moje pitanje zadnje vezano uopšte za obrazovni sistem će biti,
9 dakle, obzirom da ste bili student i umešani u obrazovni sistem Kosova,
10 interesuje me da li znate ili ne znate da su određeni univerziteti
11 predati Albancima, i albanskim profesorima i studentima, i to ne kao vid
12 političke demonstracije ili volje nekakve, nego direktno da su predati i
13 da su dati u posed, ili ne znate? Ako znate, samo recite da li znate o
14 kojim se univerzitetima radi, a ako ne znate, biću zadovoljan i tim
15 odgovorom.

16 O: Sada se toga ne sjećam, zato jer je prošlo puno vremena. Ne
17 mogu Vam sada reći koji su tačno objekti predani, ali to su bili minorni
18 objekti. I brojčano vrlo malo, isto tako ne u dobrom stanju. To je
19 jednostavno predano Albancima kako bi se pred međunarodnom javnošću
20 stvorio utisak da Albanci dobivaju takve objekte. Ali najveći broj tih
21 objekata nama i dalje nije bio dostupan. To je činjenica. Ne znam koji
22 je tačno objekt možda predan.

23 G. ĐORĐEVIĆ: Časni Sude, ja bih sada u ovom trenutku prekinuo
24 unakrsno ispitivanje svedoka i nastavio bih ga sutra ujutro. Ako se ne
25 varam, rekli ste da je promenjen raspored, jer je ovo već vreme prošlo
26 minut preko onoga što planirano za danas, tako da bih se za sada
27 zahvalio.

28
29
30

1 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala, gospodine Đorđević.
2 Moramo završiti sa radom za danas. Nastavićemo sutra ujutro u 09.00h.

3 Gospodine Beqiraj, sudski poslužitelj će Vas ispratiti iz
4 sudnice. Sutra ćemo se ponovo vidjeti ujutro.

5 Gospodine Đorđeviću, želio bih reći da bismo cijenili ukoliko
6 biste Vi mogli završiti sa unakrsnim ispitivanjem tokom prve sjednice.
7 To bi Vam dalo ukupno oko dva sata unakrsnog ispitivanja.

8 G. ĐORĐEVIĆ: Sigurno će biti tako.

9 SUDIJA PARKER: [simultani prevod] Hvala. Ja bih htio da završimo
10 sa svjedocima navedenim za ovaj tjedan ovoga tjedna. Sada završavamo sa
11 radom, nastavljamo sutra.

12 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

13 ... Sednica završena u 13.47h.

14 Nastavak zakazan za četvrtak,

15 21.05.2009., u 09.00h.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30